

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Petra Jamnik

Socialna integracija tujih študentov v Sloveniji

Diplomsko delo

Ljubljana, 2012

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Petra Jamnik

Mentorica: doc. dr. Alojzija Židan

Somentorica: doc. dr. Bojana Lobe

Socialna integracija tujih študentov v Sloveniji

Diplomsko delo

Ljubljana, 2012

Posebna zahvala

*Mentorici Doc.dr. Alojziji Židan za vse napotke in usmeritve pri pisanju diplomskega dela,
somentorici Doc.dr. Bojani Lobe za vse strokovne nasvete,
ter vsem, ki so me spremljali v času študija.*

Socialna integracija tujih študentov v Sloveniji

V zadnjih nekaj letih vse bolj narašča internacionalizacija visokega šolstva, katerega posledica je tudi večja mednarodna mobilnost študentov. Le-ta ne koristi le študentom, ki opravijo del študija v tujini, temveč ima lahko prisotnost tujih študentov pozitivne posledice tudi za domače študente in lokalno skupnost. Skozi njihovo večjo socialno integracijo in vključenost v lokalno okolje se vzpostavljajo pogoji, ki lahko pripeljejo do medsebojne interakcije ter na ta način domačemu prebivalstvu omogočajo razvijanje medkulturnih kompetenc, večanje tolerantnosti in odprtosti do drugačnosti.

Intervjuji s tujimi in domačimi študenti pa so pokazali, da ta potencial pri nas ostaja precej neizkoriščen. Čeprav si oboji želijo večjega sodelovanja, do medsebojnih stikov pride le redko. Tudi pregled podpornih aktivnosti za tuje študente je pokazal nevzpodbudno sliko, slednjim je na voljo le malo predmetov v angleščini ter aktivnosti, v katerih bi lahko sodelovali skupaj z lokalnim prebivalstvom, tako znotraj kot tudi izven akademskega okolja. To ovira prenos znanja, kot tudi obojestransko osebno obogatitev, dolgoročno pa lahko tudi zmanjšuje privlačnost Slovenije kot ciljne države visoko kvalificiranega delavnega kadra. Ravno zato se mora v prihodnosti več pozornosti posvetiti internacionalizaciji, ki se dogaja znotraj matične institucije, ter izboljšati pogoje za večje vključevanje tujih študentov v lokalno okolje.

Ključne besede: Socialna integracija, internacionalizacija, mobilnost, tuji študenti, visoko šolstvo

Social Integration of foreign students in Slovenia.

In recent years, the internationalization of higher education has become a key issue when talking about the future of higher education, and one of the consequences of this phenomena is also increased mobility of students. This has positive impact on students who decide to do a part of their studies abroad, as well as for the local community and domestic students, for whom larger interaction with foreigners can bring an opportunity to gain intercultural competences, greater tolerance as well as openness for diversity. For this reason better social inclusion of foreign students in local environment is crucial, as it can lead to mutual interaction, contact-making and exchange of knowledge.

Nevertheless, the interviews with local and foreign students have shown, that this potential remains largely unused. Even though both groups have a wish to cooperate, the interaction occurs only rarely. In addition to this the overview of supporting and extracurricular activities that are available to foreign students also shows unsatisfying picture. There are only few classes offered in english as well as activities in which they could mix together with local community outside the academic environment. This not only impedes the transfer of knowledge and limits opportunity for mutual personal enrichment, but can - in the long run - also decrease the attractiveness of Slovenia as a destination country for highly qualified and skilled workforce. For this reason there should be more attention devoted to the internationalization within domestic educational institutions and creating of conditions which could lead to better social integration of foreign students in local environment.

Key words: Social Integration, internationalization, mobility, international students, higher education

KAZALO

1 UVOD.....	6
1.1 Opredelitev področja, ki je predmet raziskovanja.....	6
1.2 Namen, cilji in osnovne hipoteze.....	7
1.3 Predvidene metode raziskovanja.....	8
2 PREGLED LITERATURE.....	8
2.1. Socialna integracija tujih študentov kot del internacionalizacijskega procesa doma.....	8
2.2 Pomen socialne integracije.....	10
2.3 Metode in prakse za povečevanje socialne integracije tujih študentov.....	12
2.3.1 Orientacijski programi.....	12
2.3.2 Inovativne učne metode.....	13
2.3.3 Povezovanje z lokalno skupnostjo.....	14
2.3.4 Lokalna društva in organizacije.....	16
2.4 Slovenija in socialna integracija tujih študentov.....	17
2.4.1 Pregled institucionalnih pobud.....	19
2.4.2 Pregled obstoječih neformalnih praks.....	19
3 INTERVJUJI.....	21
3.1 Opis enot.....	22
3.2 Ugotovitve	22
3.2.1 Intervjuji domačih študentov.....	23
3.2.2 Intervjuji tujih študentov.....	28
3.3 Diskusija rezultatov.....	34
4 SKLEP IN PRIPOROČILA.....	36
5 LITERATURA.....	38
PRILOGA A: Tematska analiza intervjujev.....	42

1 UVOD

1.1 Opredelitev področja, ki je predmet raziskovanja

Globalizacija prinaša spremembe, ki se odražajo v internacionalizaciji šolstva, katerega posledica je med drugim tudi večja mednarodna mobilnost študentov. Le-ta ne koristi le tistim, ki opravijo del študija v tujini, temveč ima lahko pozitiven vpliv tudi na domače študente, ki jim interakcija s slednjimi omogoča razvijanje medkulturnih kompetenc in posledično boljše delovanje v mednarodnem delavnem okolju. Prav tako lahko tuji študenti s svojimi izkušnjami, idejami in pogledi pripomorejo k večji raznolikosti in obogatitvi lokalne skupnosti in okolja, v katerem se nahajajo. Raziskave pa kažejo, da ta potencial ostaja precej neizkoriščen; tuji študentje namreč pogosto ostajajo izolirani ter le redko vzpostavljajo kontakt z lokalnim prebivalstvom (CIPES 2005).

V novih razmerah, kjer se zahteva vse večje medsebojno sodelovanje, tako na institucionalnem, kot tudi družbenem nivoju, pa je nujno, da skušamo izkoristiti možnosti, ki jih prinaša prisotnost tujih študentov. Slednji namreč predstavljajo pomemben vir za ustvarjanje odprte, tolerantne in raznolike univerzitetne izkušnje, ki tako domačim kot tujim študentom omogoča, da razvijejo znanja in sposobnosti potrebna za delo v globalnem okolju (Kalantzis in Cope 2000, 31). Število tujih študentov, ki prihajajo k nam na izmenjavo ali za obdobje celotnega študija, se iz leta v leto povečuje (CMEPIUS 2012). Vendar pa, kot ugotavljata Ward in Masgoret (2008), sama prisotnost tujih študentov še ne pomeni, da se bo med njimi in okoljem razvila interakcija; prav zato moramo razmišljati o strategijah s katerimi bi slednjo lahko vzpodbudili ter pripomogli k večjemu vključevanju tujih študentov v lokalno okolje. Na ta način lahko namreč tudi domačim študentom ponudimo medkulturno izkušnjo, brez da bi za to morali le-ti oditi na izobraževanje izven države, s tem pa pomembno pripomoremo k procesu internacionalizacije šolstva, ki se dogaja znotraj matične fakultete. Slednje omogoča izmenjavo znanja in povezovanje študentov, dolgoročno pa lahko pripomore k večanju privlačnosti Slovenije za študij tujih študentov, s tem pa tudi k večji konkurenčnosti in odprtosti slovenskega prostora.

Internacionalizacija šolstva zato še zdaleč ne bi smela biti usmerjena le v mobilnost domačih študentov v tujino, temveč bi se morala osredotočiti tudi na ustvarjanje ugodnih pogojev za interakcijo in izmenjavo znanja in veščin s tujimi študenti znotraj domačih visokošolskih institucij (Teekens 2005). Ravno zaradi tega bi rada v diplomski nalogi preverila, kakšni ukrepi so že bili izvedeni v okviru internacionalizacije znotraj matične fakultete pri nas, ter kaj lahko storimo, da bi povečali socialno integracijo tujih študentov v slovensko okolje in s tem vzpodbudili interakcijo med tujimi študenti in lokalnim prebivalstvom.

1.2 Namen, cilji in osnovne hipoteze

Glede na to, da se v zadnjem času vse bolj poudarja pomen 'internacionalizacije doma', katere pomemben vidik se nanaša na vzpodbujanje interakcije med lokalnim okoljem in tujimi študenti, bo eden glavnih namenov diplomske naloge ugotoviti, kako integrirane se tuji študenti počutijo pri nas ter kakšne so njihove možnosti za vključevanje v slovensko okolje.

Konkretniji cilji diplomske naloge pa so:

- Ugotoviti kakšen nivo interakcije obstaja med tujimi študenti in okoljem, kot tudi domačimi študenti;
- preveriti odnos domačih in tujih študentov do medsebojne interakcije in povezovanja;
- raziskati, kakšni so uspešni načini, s katerimi se lahko vzpodbuja medsebojni kontakt med tujimi študenti in lokalnim okoljem.

Na podlagi ugotovitev želim v zaključnem delu podati predloge s katerimi bi se lahko doseglo boljšo socialno integracijo tujih študentov in povečalo nivoje interakcije med njimi in lokalnim prebivalstvom.

Osrednje teze diplomske naloge pa so:

- Socialna integracija tujih študentov je nujen del procesa internacionalizacije visokega šolstva, z mnogimi pozitivnimi učinki za tuje študente kot tudi za lokalno prebivalstvo.

- Področju vzpodbujanja socialne integracije tujih študentov v lokalno okolje v Sloveniji še ni bilo namenjeno dovolj pozornosti.
- Nivo interakcije med tujimi študenti in lokalnim prebivalstvom je nizek.

1.3 Predvidene metode raziskovanja

V raziskovalni nalogi bom opravila pregled znanstvenih virov in obstoječe literature s področja internacionalizacije šolstva in socialne integracije. Osredotočila se bom na pregled uspešnih praks in metod vključevanja tujih študentov v lokalno okolje države, kjer študirajo, kot tudi strategij za povečevanje medsebojne komunikacije med tujimi in domačimi študenti ter ostalim lokalnim prebivalstvom.

V empiričnem delu diplomske naloge bom izvedla sklop polstrukturiranih globinskih intervjujev z domačimi in tujimi študenti, kjer bom skušala ugotoviti njihove izkušnje ter poglede na medsebojno interakcijo ter socialno integracijo slednjih v Sloveniji.

2 PREGLED LITERATURE

2.1 Socialna integracija tujih študentov kot del internacionalizacijskega procesa doma

Internationalizacija je eden najbolj aktualnih in obsežnih procesov v visokem šolstvu, tako v Evropi kot globalno in ena od tematik, ki se ji v okviru sociologije izobraževanja namenja veliko pozornosti. V zadnjih petindvajsetih letih se vse pogosteje postavlja v središče načrtov evropskih in nacionalnih vlad, visokošolskih institucij ter študentskih organizacij ter postaja pomemben element večine sodobnih diskurzov o visokem šolstvu (De Wit 2011).

Zaradi vse bolj globaliziranega sveta in kot rezultat intenzivnosti znanja pa se spreminja tudi celoten koncept izobraževanja, kar velja tudi za naravo internacionalizacije visokega šolstva. V preteklosti je bila le-ta večinoma omejena le na mobilnost študentov ali zaposlenih, dandanes pa se uveljavlja razumevanje internacionalizacije kot *“procesa vključevanja mednarodne perspektive v poučevalne/učne, raziskovalne in storitvene funkcije visokošolske institucije“* (Knight 1994, 3). Ta definicija zajema tako dejavnosti in procese, ki so usmerjeni izven institucije

(*'internationalization abroad'*), kot tudi tiste, ki se dogajajo v okviru domače institucije (*'internationalization at home'*). Nastala je kot posledica zavedanja, da kljub dolgoletnemu promoviranju študentske mobilnosti v okviru programov kot so ERAMUS ali CEEPUS, število študentov, ki se odločijo za izmenjavo, še vedno ne presega 10 % vse študentske populacije (Teekens 2005). Teekens (2005) in Knightova (1994) tako opozarjata, da bi mobilnost morala postati le eden od načinov oz. elementov v procesu internacionalizacije. Po njunem mnenju bi morali več pozornosti nameniti internacionalizaciji kurikulov ter učnih in izobraževalnih procesov, ki bi študente opremili z znanji potrebnimi za življenje in uspešno poklicno pot v vse bolj povezani družbi. Kot posledica takšnega mišljenja se je vse več pozornosti pričelo usmerjati v iskanje poti, kako tudi tistim študentom, ki v času študija ostanejo doma, ponuditi mednarodno izkušnjo in alternative za pridobitev medkulturnih kompetenc, izboljšanje razumevanja in znanja o različnih kulturnih ozadjih, ter povečanje spoštovanja do drugačnosti in diverzitete (Miklavič, 2011).

Kot ene izmed ključnih ukrepov, ki bi lahko pripeljali do tega cilja Ellingboe (Ellingboe v Miklavič 2011, 161) med drugim izpostavlja oblikovanje mednarodnih študijskih programov, razpoložljivost, cenovno dostopnost in prenosljivost študijskih programov v tujino, ustanavljanje mednarodnih obštudijskih enot (kot so študentski domovi, konferenčni centri, študentska združenja, karierni centri, kulturna združenja in jezikovne šole), priložnost za udejstvovanje v študentskih dejavnostih in študentskih organizacijah ter prisotnost in integracijo tujih znanstvenikov, profesorjev in mednarodnih študentov v lokalno okolje. V svoji diplomski nalogi bom pozornost namenila predvsem zadnjemu aspektu.

2.2 Pomen socialne integracije

Pomembnost socialne integracije in podpore je dobro dokumentirana in jasno konceptualizirana v Astinovi (1984) razvojni teoriji študentove vključenosti ter je opredeljena kot "*stopnja do katere se študentom uspe vključiti v družbeno življenje na univerzi*" (519), zajema pa interakcijo med samimi študenti in vključenost v izvenkurikularne dejavnosti. Avtor v okviru teorije vključenosti omenja še akademsko integracijo, ki se navezuje na študentovo akademsko uspešnost, ter odnose, ki jih slednji vzdržuje s fakulteto in osebjem.

Toda, ker sta - kot poudarjata tudi Severin in Wolff (2008) - omenjeni področji neločljivo povezani (npr. stiki, ki jih vzpostavljamo v okviru učilnic se zlahka prenesejo v prijateljske vezi izven akademskega okolja) - bom za potrebe pričujočega diplomskega dela uporabila njuno opredelitev socialne integracije. Avtorja navajata, da le-ta zajema tako kurikularne aktivnosti, ki se dogajajo v okviru akademske institucije, kot tudi tiste, ki potekajo zunaj nje in se nanašajo na izvenkurikularne dejavnosti.

Po mnenju Astina (1984) naj bi bil dobro integriran študent tisti, ki svojo energijo vplaga v akademske dosežke, preživlja čas na kampusu, je pogosto v interakciji s fakulteto, in participira v študentskih organizacijah ali drugih izven-šolskih aktivnostih. Povečana integriranost se kaže v večjem uspehu na akademskem področju (Tinto, 1993), poleg tega pa avtorji (Wilcox in drugi 2005; Born 2010) navajajo še mnoge druge pozitivne učinke, ki jih dobra socialna integracija lahko prinese domačim študentom kot tudi širši lokalni skupnosti. To vključuje zmanjšan stres pri prilagajanju na novo kulturno okolje, manj občutkov osamljenosti, upada samozavesti, nesigurnosti in frustracij, ki izvirajo iz drugačnosti tuje kulture (Lewthwaite 1996).

Nadalje je vzpodbujanje socialne integracije, izboljševanje izkušnje in vlaganje truda za povečevanje kakovosti storitev za tuje študente lahko koristno tudi z vidika gostiteljske institucije, saj predstavlja pomembno distinktivno lastnost, ki pripomore k večjemu ugledu fakultete. To so pokazali tudi rezultati raziskave britanske organizacije UKCOSA (2004), kjer so bili mednarodni študenti, ki so vzpostavili prijateljstva z domačini, v povprečju bolj zadovoljni s svojim bivanjem v tuji državi, prav tako pa so bili v večji meri pripravljeni gostiteljsko institucijo priporočiti drugim.

Poleg tega je dobro počutje v tuji državi tudi eden od dejavnikov migracij visoko izobraženega kadra (Mahroum 1999, 180). Če se mednarodni študent po končanem študiju npr. odloči za zaposlitev v državi, kjer je opravljal del študija, ima to lahko za gostujočo državo veliko pozitivnih ekonomskih posledic. Te med drugim zajemajo pritek novega znanja, možnost

sodelovanja z državo pošiljateljico, vzpodbujanje kreativnosti, nove možnosti za raziskovanje in razvoj (Solimano in Pollack 2004, 13).

Born in drugi (2010) prav tako navajajo, da lahko tuji študenti s svojim aktivnim sodelovanjem v razrede prinesejo tudi mednarodne perspektive in vzpodbudijo profesorje k temu, da preizkusijo nove načine poučevanja in v učne načrte vključijo globalne tematike. S širšim pretokom znanja, sodelovanjem in učenjem na praktičnih primerih si študentje med seboj lahko izmenjajo informacije, svetujejo ter vzpostavljajo stike, ki jim bodo morda koristili v prihodnosti na profesionalnem področju. V tem procesu pa obenem tudi dobijo možnost za pridobitev medkulturnega znanja in veščin, kar je pomemben del kulturnega kapitala oziroma virov, ki jih posameznik poseduje (Hudson 2003, 172).

Gledano širše, lahko dobri odnosi med študenti vplivajo tudi na večjo odprtost in socialno kohezijo družbe. Ward in Masgoret (2006) namreč ugotavljata, da večji kontakt med tujimi in domačimi študenti pripelje do manjše medskupinke anksioznosti, to pa lahko posledično vodi v bolj pozitivno naravnost domačega prebivalstva do tujcev. Interakcija, ki ni le površinska, naj bi namreč pripomogla k preseganju stereotipov, prav tako pa naj bi skupnosti, v kateri ima večji delež ljudi prijatelje različnih etničnih in rasnih skupin, dosegale višje nivoje kohezivnosti (Laurence in Heath 2008).

Glede na vse povedano se zastavlja logično vprašanje, kako torej vzpodbuditi medsebojno interakcijo med lokalnim okoljem in tujimi študenti ter s tem izkoristiti potencial, ki ga slednji prinašajo. Na to vprašanje je skušalo odgovoriti že mnogo avtorjev, nekaj izmed najpogosteje identificiranih pristopov, s katerimi se skuša zagotoviti večjo socialno integracija študentov, kot tudi dvigniti ravni medsebojne interakcije med njimi in lokalnim okoljem, pa navajam v nadaljevanju.

2.3 Metode in prakse za povečevanje socialne integracije tujih študentov

2.3.1 Orientacijski programi

K večji socialni integraciji mednarodnih študentov pripomore sodelovanje v formalnih kot tudi neformalnih aktivnostih (Rienties in drugi 2011). V okviru formalnih aktivnosti, ki jih izvajajo

fakultete, so morda najbolj poznani t.i. 'orientacijski programi'. Pri tem avtorji opozarjajo, da je pomembno, da se študente opremi z zadostnim številom informacij še pred začetkom izmenjave, pri čemer bi - kot navaja Fielden (2007) - morali sodelovati tako matična kot tudi gostiteljska institucija. Kot enega uspešnih primerov navaja program Univerze East London, ki v želji, da bi študentom čimbolj olajšala tranzicijo v novo državo, le-tem omogoča pogovore s predstavniki fakultete preko skypa. Tudi druge univerze s pridom izoriščajo nove medije, med katerimi so vse bolj popularne Face Book strani preko katerih si uporabniki lahko na neformalen način izmenjujejo osebne izkušnje o študiju in študentskem življenju. Poleg tega nekatere fakultete ustvarjajo še lastne video ali slušne posnetke ('podcasts'), s katerimi želijo informacije čimbolj približati študentom (Fielden, 2007).

Del ustaljene prakse mnogih fakultet so tudi t.i. 'welcoming' programi v okviru katerih se običajno študente seznanijo s praktičnimi vidiki študija (npr. sistem uporabe knjižnice, pravila citiranja, kako se najaviti na obisk pri zdravniku), pogosto pa programe obogatijo tudi s praktičnimi delavnicami (v okviru teh npr. obiščejo lokalni market, pralnico, se naučijo uporabljati javni transport, itd.). Za večanje interakcije med domačimi in tujimi študenti se je kot koristno izkazalo tudi časovno usklajevanje programa z uvajalnim tednom brucov, tako da se po končanem usposabljanju skupini dobro poznata med sabo.

Nesdale in Todd (2000, 342) ugotavljata, da takšen pozitiven stik med člani različnih skupin pripomore k izboljšanju medkulturnih odnosov, kar vodi v zmanjševanje stereotipizacije. Njuna raziskava med avstralskimi študenti je pokazala, da so rezidenčni programi na kampusih univerz pripomogli h gojenju medkulturnih kontaktov, večji medkulturni odprtosti in medsebojnem sprejemanju.

Zato predlagata, da se mednarodne in domače študente nastani skupaj v študentskih naseljih, saj naj bi bila stopnja socialne integracije precej odvisna tudi od okolja, v katerem študij poteka. Dobro organizirani kampusi lahko posamezniku nudijo odlično podlago za snovanje družbenih vezi.

2.3.2 Mentorstvo

V okviru formalnih aktivnostih, ki jih uporabljajo fakultete za spodbujanje socialne integracije tujih študentov je pomembno tudi mentorstvo, pri katerem gre za sistem informiranja, kjer domači študenti pomagajo tujim ob prihodu v tujino. Aktivnosti obsegajo vse od pomoči pri urejanju administrativnih zadev, do pridobivanja ustreznih informacij, in obveščanja o družabnih dogodkih. Mentor lahko tujemu študentu nudi tudi pomoč pri izgradnji socialne mreže ter spoznavanju kulture tuje države. Poleg tega proces vključuje tudi akademsko socializacijo ter seznanjanje posameznika z organizacijsko kulturo visokošolske institucije (Rienties in drugi 2011).

Vendar pa mentorstvo ni le enosmeren odnos, gre namreč za dinamičen medoseben proces, pri katerem si oba vpletena pomagata, se razvijata in nadgrajujeta svoje sposobnosti in veščine (Rienties in drugi 2011). Koristi so obojestranske; študentu, ki se odloči biti mentor, tutorstvo npr. nudi priložnost za izboljšanje znanja tujih jezikov, vzpostavljanje poznanstev s celega sveta, možnost udeležbe na mednarodnih aktivnostih in obogatitev CV-ja.

V tujini je program poznan tudi pod drugimi imeni (npr. 'buddy system') in večinoma poteka na prostovoljni osnovi, vendar pa mnoge univerze v želji po vzpodbujanju participacije domačih študentov sodelujoče tudi primerno nagradijo (npr. v obliki kreditnih točk ali izdanega potrdila oz. certifikata, ki mu je lahko kasneje v pomoč pri iskanju zaposlitve).

V zadnjem času se v tujini uveljavlja tudi 'online' mentorstvo, kjer študenti odgovarjajo na vsa vprašanja bodočih mednarodnih študentov preko spleta (primer dobre prakse predstavlja projekt 'Internationale e-buddies resource' na Anniesland College-u v Veliki Britaniji, kjer lahko bodoči ali tuji študenti poiščejo tutorje tudi preko spletne baze, v kateri so registrirani vsi študentje, ki so pripravljene ostalim nuditi pomoč (Fielden, 2007)).

Vendar pa Rienties in drugi (2010) poudarjajo, da mentorjeva vloga ne bi smela biti vezana le na začetno pomoč. Cilj mentorja bi moralo biti sodelovanje v procesu izgradnje posameznika, da bi ta dosegel višji nivo osebnega in profesionalnega razvoja. Ker se danes nenehno poudarja pomen vseživljenjskega učenja in izobraževanja, je prav mentorstvo eden izmed 'ključev', ki nas lahko pripelje do znanja, uspeha, osebnega razvoja ter obojestranskega zadovoljstva.

2.3.2 Inovativne učne metode

Poleg že omenjenih metod je izboljšanje interakcije med domačimi in tujimi študenti odvisno tudi od zasnove samega formalnega kurikulumu (Rienties in drugi 2010).

Židanova (2007, 23) poudarja, da so se ob vse večjih spremembah, s katerimi se soočamo v današnji družbi znanja, spremenili tudi prednostni cilji izobraževanja, ki vse bolj predvidevajo individualni razvoj posameznika in demokratičen razvoj družbe. Avtorica prav tako meni, da v današnjem času ne bi smelo biti prostora za rutino in didaktično monotonijo. Pravi, da je *"za delovanje v postmoderni družbi potreben premik od zunanjemotivirajočega, reproduktivnega k notranjemotivirajočemu, participatornemu, problemskemu, ustvarjalnemu učenju"* (Židan 2002, 1056). Podobno tudi Bond (2003) meni, da internacionalizacija kurikulumov zahteva premik od 'teacher-centered' učenja do bolj inkluzivnega, interaktivnega, doživljajskega ter 'student-centered' učnega okolja, ki ceni in upošteva različne učne stile in pretekle izkušnje mednarodnih študentov obenem pa vzpostavlja spoštovanje do učečih in njihovih kulturnih ozadij.

Profesorji lahko k temu pomembno prispevajo s primerno izbiro učnih metod, ki se nanašajo na vrste dela pri pouku, ter se tičejo učiteljevega načina poučevanja (Poljak, 1991). Znotraj učilnic lahko namreč vzpostavijo okoliščine, ki študentom omogočajo razvijanje odnosov tudi izven akademskega okolja. V okviru tega Ward in drugi (2009) priporočajo oblikovanje mešanih razredov, to pa je seveda možno le, če je na voljo dovolj predmetov, ki potekajo v angleškem jeziku.

Raziskovalci tudi priporočajo vključevanje različnih 'learner-centered' strategij, ki bi mednarodne študente vzpodbudile k aktivnemu sodelovanju. Med najbolj pogostimi pa Williamsova (2008) našteva sledeče:

- 'Peerlearning' oz. t.i. 'medvrstniško učenje';
- Oblikovanje diskusijskih skupin;
- Delo na projektnih nalogah, ki vključujejo različne skupine študentov;
- Obravnavanje tematik z različnih kulturnih perspektiv;
- Pisanje reflektivnih nalog, ki se osredotočajo na medkulturne problematike;
- Analize mednarodnih študij primerov;
- Problemsko osnovane naloge, ki se nanašajo na mednarodni kontekst;

- Uporabo multimedijev in tehnologije v razredu.

Kar se tiče metod Prince (2004) poleg tega priporoča še delo v manjših skupinah, v okviru katerih naj bi se vzpodbujalo aktivno in kooperativno študijsko okolje, saj slednje rezultira tudi v večji vpletenosti posameznikov z učno snovjo in občutkih pripadnosti (Born 2010). Poudarja se tudi pomen izkustvenega učenja, ena od metod, ki jo v okviru tega izpostavlja tudi Židanova (1993) pa je igra vlog, ki prav tako pripomore k razvijanju medosebnih odnosov ter socialno usmerjenih vrednot in stališč.

Nadalje lahko profesorji svoje ure obogatijo tudi z ostalimi akademskimi aktivnostmi, ki se dogajajo izven učilnic gostujoče institucije. Tako lahko npr. učence opozorijo na predavanja, simpozije ali konference tujih strokovnjakov ter povabijo gostujoče profesorje ('visiting professors'), ki lahko študentom ponudijo drugačne perspektive. Prav tako lahko osebje univerze vzpodbuja odprte razprave, panelne diskusije ter forume (Fielden 2007).

Na univerzah, kjer se zavedajo pomena integracije tujih študentov, osebje fakultet poleg tega tudi skrbi, da so študentom tekoče informacije na voljo v angleščini, ponekod pa domači študenti tudi sami izdajajo novice ali spletne časopise v tujih jezikih (Erdal 2005).

2.3.4 Povezovanje z lokalno skupnostjo

Nove opredelitve internacionalizacije visokega šolstva med drugim poudarjajo tudi to, da bi le-ta morala vključevati širok spekter procesov, ki bi potekali v sodelovanju z lokalnim okoljem (Miklavič 2010). Kot poudarja Erdal (2005) je medkulturno učenje namreč proces, ki bi moral zajemati tudi širšo lokalno skupnost in vpletenost lokalnih organizacij.

Enega uspešnih primerov vključevanja lokalnih prebivalcev lahko najdemo v Angliji, kjer domače dobrodelne institucije ali nevladne organizacije povežejo zainteresirane lokalne družine in tuje študente, le-ti pa se nato sami odločijo, kako bodo preživeli skupni čas (to vključuje aktivnosti kot so gostenje tujih študentov v svojih domovih, obisk lokalnih prireditelj, krajev itd.). Motivi za sodelovanje družin v programu so različni, velikokrat želijo starši na ta način

svojim otrokom omogočiti, da spoznajo ljudi različnih držav, si razširijo obzorja o drugih kulturah ali pa osvežijo znanje tujega jezika (Fielden 2007).

Drug način vključevanja tujih študentov v domače okolje predstavlja tudi sodelovanje v prostovoljskih programih. V nekaterih primerih fakultete že same vzpostavljajo programske sheme, ki slednjim pomagajo poiskati ustrezna področja udejstvovanja. To zajema povezovanje študentov že z obstoječimi lokalnimi organizacijami (npr. domovi za ostarele), kot tudi organiziranje enkratnih dogodkov (npr. priprava božične zabave v domu za starejše občane) (Fielden, 2007). Sicer pa v tem procesu nemalokrat sodelujejo študentska društva in organizacije. Primer uspešnega programa v Evropi predstavlja projekt 'Social Erasmus', ki se izvaja v okviru mreže ESN (Erasmus students Network). Namen le-tega je dati erasmus izmenjavi družbeno koristen vidik, obenem pa tudi lokalni skupnosti omogočiti izkušnjo medkulturnosti. Erasmus študenti tako s pomočjo lokalnih organizirajo številne dobrodelne dogodke, s čimer povečujejo lastno vključenost v lokalno okolje in interakcijo z domačini. Posamezne sekcije ESN mreže organizirajo številne aktivnosti na področju izobraževanja, okoljevarstva in dobrodelnosti, ki se izvajajo tako na lokalni, nacionalni, kot tudi regionalni ravni.

Primeri njihovih dobrodelnih in okoljevarstvenih aktivnosti zajemajo vse od donacij krvi, zaščite gozdov pred požari v Španiji, sajenje 'Erasmus gozda' na Poljskem, kuhanje za otroke s posebnimi potrebami, čistilne akcije in drugo (ESN 2012).

Da je sodelovanje v prostovoljskih programih koristno ugotavlja tudi študija organizacije UKCOSA (2004), kjer so sodelujoči poročali o povečanem znanju o kulturi gostujoče države ter večjih občutkih sprejetosti, tako s strani univerze kot tudi lokalne skupnosti.

2.3.5 Lokalna društva in organizacije

V proces integracije tujih študentov se lahko uspešno vključijo tudi lokalna društva in organizacije, ki študentom nudijo odlično bazo za izvajanje mnogih neformalnih aktivnosti in medkulturnih dogodkov. Čeprav so običajno vodena s strani domačih študentov, pa Lewthwaie (1996) predlaga, da se k sodelovanju povabi tudi mednarodne študente ter s tem omogoči, da prispevajo svoje ideje, čas in energijo in na ta način tudi v času izmenjave razvijajo osebne

interese in veščine. Skupno sodelovanje pa obenem tudi domačim študentom omogoča, da se naučijo medkulturnih kompetenc ter dobijo vpogled v različna kulturna ozadja.

Med popularne aktivnosti spadajo internacionalne večerje, spoznavanje tradicionalnih oblačil ali glasbe določene države. V okviru tega se lahko organizirajo karaoke, filmski večeri z diskusijami, itd. Posebna priložnost za poglobljanje znanja in druženje predstavljajo tudi nacionalni prazniki določenih držav (npr. kitajskega novega leta, indijskega praznika luči) ter posebni dnevi, kot so npr. *'Dan zemlje'*, *'Dan beguncev'*, *'Dan boja proti AIDSu'*. Omenjene aktivnosti se lahko zastavi tudi širše, npr. v obliki festivala, športnih turnirjev ali sejmov, ki pripomorejo k večji ozaveščenosti o diverziteti različnih kulturnih tradicij po svetu.

Med dobro utečene aktivnosti spadajo še t.i. 'language exchange' večeri, kjer imajo študenti možnost, da izpopolnijo znanje tujih jezikov, tujim študentom pa to omogoča, da se naučijo lokalnih fraz in jezika.

Kljub temu, da univerze večinoma podpirajo izvajanje programov, ki bi pripomogli k internacionalizaciji šolstva tudi v okviru domače institucije, pa se soočajo s kar nekaj izzivi. Med najpogostejše spadajo pomanjkanje finančnih in časovnih virov, kot tudi izkušenj in znanja zaposlenih (Egron-Polak in Hudson 2010). Avtorja za uspešno premostitev omenjenih ovir predlagata, da se v okviru univerze kot tudi fakultet spodbuja večja komunikacija in deljenje izkušenj o uspešnih praksah. Prav tako bi morale institucije vzpodbujati mobilnost, ne le študentske populacije, temveč tudi profesorjev in zaposlenih v visokem šolstvu.

Večjo socialno integracijo tujih študentov pa po mnenju Zimmermanna (1995) omejujejo tudi faktorji, kot so drugačni življenjski stil tujcev in domačinov, pomanjkanje priložnosti za kontak oz. odsotnost vzpodbude za slednjega, nezadostno znanje tujega jezika ter t.i. 'simbolni strahovi', ki rezultirajo v občutkih ogroženosti, ki ga povzroča drugačnost kulturnih ozadij in vrednot tujih študentov (Ward in drugi 2009). Tako mednarodni študenti - kljub želji po večjem kontaktu z domačimi - pogosto doživljajo frustracije in nemalokrat poročajo o obstoju '*nevidne stene*', ki jih ločuje od slednjih (Le 2010, 63). V povezavi s tem Masgoret in Ward (2008) opozarjata, da je medkulturno učenje in socialna integracija dvosmerni proces, ki lahko poteka uspešno le ob

pripravljenosti univerz kot tudi domačih študentov, da se intenzivneje vključijo v ustvarjanje okoliščin, kjer bi bilo druženje in medkulturno učenje možno.

2.4 Slovenija in socialna integracija tujih študentov

V nadaljevanju bom pregledala, kakšne vzpobude za socialno integracijo in večjo medsebojno komunikacijo med domačimi in tujimi študenti je moč najti v slovenskem okolju, tako na institucionalnem nivoju kot tudi v okviru obstoječih neformalnih programov in praks.

2.4.1 Pregled institucionalnih pobud

Kljub temu da se eden ključnih ciljev Bolonjske deklaracije (1999) nanaša na vzpostavitev mednarodno konkurenčnega evropskega visokošolskega izobraževalnega sistema, in poudarja pomembnost internacionalizacije visokega šolstva, v Sloveniji še vedno nimamo izdelane strategije za doseganje teh ciljev.

Pregled stanja in statistik prav tako pokaže dokaj neugodno sliko; čeprav število tujih študentov v Sloveniji narašča hitreje kot v večini drugih držav Evropske unije, pa je njihov delež v skupnem številu študentov še vedno med najnižjimi v Evropski uniji (Čelebičeva (2008) navaja, da je bilo v letu 2008 v slovenskih visokošolskih institucijah vpisanih le 0,9 % tujih študentov).

Nadalje je tutorstvo tujim študentom sicer uradno v veljavi od leta 2008 (Univerza v Ljubljani 2008), vendar pa je organizacija slednjega še vedno prepuščena fakultetam samim, za tiste, ki sistema še niso vzpostavile, pa poskrbijo na študentski organizaciji. V okviru tega prihaja do mnogih nekonsistentnosti, npr. medtem ko na upravni in filozofski fakulteti sodelujoči študenti že lahko pridobijo kreditne točke, pa to še vedno ni možno na mnogih drugih visokošolskih institucijah. Prav tako je na nekaterih fakultetah število tutorjev zelo majhno, kar posledično lahko zmanjšuje kvaliteto ponudbe za tuje študente (ŠOU 2012).

Poleg tega nekatere fakultete z večjim številom tujih študentov že organizirajo orientacijske programe, vendar pa tudi na tem področju prihaja do velikih razlik. Medtem, ko npr. Ekonomska fakulteta za tuje študente organizira celovit pet-dnevni orientacijski program, kamor povabijo tudi koordinatorje športnih aktivnosti ter predstavnike ŠOU organizacije, pa je na FDV-ju orientaciji študentov namenjen le en popoldanski sestanek (FDV in EF 2012).

Študentom, ki pridejo k nam v okviru programov CMEPIUS, ERASMUS ter Slovincem brez slovenskega državljanstva, ki prejemajo štipendijo RS, je sicer zagotovljena možnost namestitve v študentskem domu, žal pa do tega še vedno niso upravičeni tuji študenti, ki k nam pridejo samostojno (Univerza v Ljubljani 2012). Ravno ti bi - glede na to, da v Sloveniji ostanejo največ časa - slednjo možnost morda tudi najbolj potrebovali.

Kljub omenjenim nerazveseljujočim podatkom, pa lahko vseeno zasledimo nekaj korakov, ki so bili že storjeni v smeri privabljanja tujih študentov.

Na institucionalnem nivoju na to kaže ukrep s strani Vlade Republike Slovenije, ki je v letu 2001 ustanovila Javni sklad Ad futura z namenom ustvarjanja boljših pogojev za domače in tuje kadre za razvoj slovenskega gospodarstva. Veča se tudi število štipendij, ki jih vlada Republike Slovenije podeli letno tujim študentom za študij v Sloveniji preko bilateralnih pogodb (Javni sklad Ad futura 2012).

Nadalje je vlada v Nacionalni program visokega šolstva 2011–2020 vključila predlog, da bi se najkasneje do leta 2013 oblikovalo nacionalno strategijo za internacionalizacijo slovenskega visokega šolstva. Nekateri od ciljev se nanašajo tudi na dviganje deleža tujih študentov kot tudi visokošolskih učiteljev iz tujine, omogočilo pa naj bi se tudi poučevanje v tujih jezikih.

Pozitivno je tudi, da so Erasmus študenti upravičeni do mnogih ugodnosti, ki so na voljo slovenskim, kot npr. subvencionirana prehrana (študentski boni), možnost bivanja v študentskih domovih, možnost subvencije za bivanje pri zasebnikih, nižje cene pri mesečnih vozovnicah, možnost dela prek študentskih servisov (Univerza v Ljubljani, 2008).

Vendar pa je potrebno omeniti, da kljub naraščanju zavedanja o pomembnosti večanja privlačnosti domačega prostora za tuje študente, med institucijami žal v ponudbi in kvaliteti izvajanja različnih aktivnosti še vedno obstajajo velike nekonsistentnosti in razlike.

2.4.2 Pregled obstoječih neformalnih praks

Pregled in analiza primarnih in sekundarnih virov je pokazala, da pri nas veliko neformalnih programov in aktivnostih, ki so v veljavi v tujini, že obstaja. Slednje v večini primerov izvaja organizacija ESN Slovenia, ki je del večje ESN (*Erasmus Student Network*) mreže. Ustanovljena je bila leta 1990 in ima centre v štirih krajih po Sloveniji, in sicer v Ljubljani, Kopru, Kranju in Mariboru (ESN Slovenija 2012).

Vse sekcije se ukvarjajo z organizacijo družabnih dogodkov za študente. Poleg tega njihove glavne aktivnosti obsegajo tudi nudenje pomoči pri reševanju problemov erasmus študentov, informiranje, predstavitev in uvod v slovensko kulturo. ESN sekcija v Ljubljani poleg tega organizira še 'language exchange' programe. Podobne jezikovne izmenjave izvaja tudi Mariborska sekcija ESN-ja, ki poleg cenovno ugodnih tečajev slovenščine ponuja tudi tečaje angleškega jezika, ki so namenjeni tako tujim kot tudi domačim študentom. Vzpostavili so tudi 'Buddy sistem', kjer je bolj poudarjena družabna komponenta tutorstva. Edini v Sloveniji so se tudi pridružili izvajanju *Social Erasmus* programa. V okviru tega tujim študentom ponudijo priložnost, da se pridružijo aktivnostim, kot so obiski lokalnih šol (program 'Meet the native') ali nudenje pomoči v lokalnem azilu za zapuščene živali ('Erasmus pets'). Za svoje sodelovanje pa lahko udeleženci po zaključenem programu tudi prejmejo certifikat 'Social Erasmus' (ESN Maribor, 2012).

Čeprav so vse organizacije aktivne, pa je večina dejavnosti žal še vedno namenjena izključno tujim študentom. Poleg tega večina športnih dejavnosti kot tudi raznih strokovnih tečajev, ki jih organizirata organizaciji ŠOU šport ali ŠOLT, še vedno poteka le v slovenskem jeziku (ŠOU in ŠOLT 2012). Tako so le redke od izvajanih aktivnosti usmerjene v večje vključevanje tujih študentov v lokalno skupnost kot tudi v vzpodbujanje kontakta med njimi in domačim prebivalstvom.

3 INTERVJUJI

Z namenom ugotavljanja, kako integrirane se tuji študenti počutijo pri nas, ter kakšen je nivo in odnos domačih ter mednarodnih študentov do medsebojne interakcije, sem izvedla deset globinskih polstrukturiranih intervjujev. To je bila za potrebe te raziskave najbolj primerna

oblika zbiranja podatkov, saj je bilo z omenjeno metodo poleg občutkov, stališč in pogledov možno zajeti tudi informacije o bolj občutljivih temah.

Intervju je razdeljen na dva dela, v prvem sklopu je podana analiza odgovorov domačih študentov, v drugem pa tujih. Oba dela pa sta nadalje razdeljena na pet tematik.

3.1 Opis enot

V raziskavo je bilo vključenih 6 tujih študentov iz različnih krajev in različnih starosti. Poleg tega je v raziskavi sodelovalo tudi 5 domačih študentov, v nadaljevanju pa podajam njihove osnovne informacije.¹

Jana, 22 let, Filozofska fakulteta, Univerza v Mariboru.

Sabina, 25 let, Fakulteta za matematiko, Univerza v Ljubljani.

Nika, 23 let, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani.

Mateja, 24 let, Filozofska fakulteta, Univerza v Mariboru.

Anže, 24 let, Fakulteta za Računalništvo in Informatiko, Univerza v Ljubljani.

Benjamin, 21 let, Francija, Erasmus študent, FDV, Univerza v Ljubljani.

Christine, 23 let, Nemčija, Erasmus študentka, Fakulteta za kemijo in kemijsko tehnologijo, Univerza v Ljubljani.

Jamie, 21 let, Škotska, Erasmus študent, Fakulteta za Farmacijo, Univerza v Ljubljani.

Toan, 25 let, Finska, Erasmus študent, Ekonomska fakulteta v Ljubljani.

Rubini, Indija, 23 let, doktorska študentka. Fakulteta za računalništvo in informatiko, Univerza v Ljubljani.

Piotr, 25 let, doktorski študent, Fakulteta za kemijo in kemijsko tehnologijo, Univerza v Ljubljani.

3.2 Ugotovitve

---

¹ Zaradi varnosti podatkov so vsa imena respondentov izmišljena.

3.2.1 Intervjuji domačih študentov

Odnos do tujih študentov in medsebojne interakcije

Intervjuji so pokazali pozitiven odnos slovenskih respondentov do tujih študentov, vsi so povedali, da si s slednjimi želijo interakcije. Njihovo prisotnost so v večini videli kot priložnost, da se tudi v Slovenijo vnese nekaj raznolikosti in multikulturalnosti. Prav tako je večina respondentov povedala, da obstaja potreba po večji odprtosti Slovenije, po razbijanju predsodkov in soočanju s stereotipi. Ostale naštetе pozitivne posledice za lokalno skupnost so vključevale še priložnost, da se posamezniki srečajo z novimi idejami, možnost pridobitve vpogleda v druga kulturna ozadja, večanje tolerantnosti, pridobivanje informacij, za katere bi drugače težko izvedeli, ter spoznanje, da lahko kljub drugačnosti vzpostavljajo vezi in prijateljstva. Kot enega glavnih motivov, zakaj bi si sami želeli spoznati več tujih študentov, so respondenti navedli še utrjevanje znanja tujega jezika, mreženje ter izmenjava znanja. V nadaljevanju pa navajam nekaj njihovih citatov.

"Lahko povem svojo izkušnjo, sama sem iz vasi in se mi zdi, da res nismo odprti, smo kar precej 'zaplankani', moji starši imajo veliko predsodkov.... do črncev in do vseh drugačnih na splošno, dostikrat sem se doma zaradi tega že skregala ... " (Nika, 23 let).

"To (prihod večjega števila tujcev) ne bi bilo le dobro, temveč nujno. Da ti priložnost, da vzpostaviš povezave, ki ti bodo mogoče prišle prav kdaj v prihodnosti ... " (Sabina, 25 let).

"Zdi se mi super, da se družimo, da vsaj v Evropi čutimo večjo enakost in povezanost med državami kjub različnim kulturam." (Anže, 24 let)

"Meni se zdi, da odvisno od kje prihajajo (tuji študenti), če prihajajo z držav bivše juge jih imajo (lokalno prebivalstvo) avtomatično za manjvredne, če pa pridejo iz Francije ali Nemčije pa jih kujejo v nebo, tako da mislim, da je veliko odvisno od tega." (Jana, 22 let)

Nivo Interakcije

Vseh pet študentov opaža nizke nivoje interakcije med tujimi in domačimi študenti, kot napogostejši razlog za to so navedli ločenost razredov na fakultetah. Prav tako je večina omenila, da je na njihovih matičnih visokošolskih institucijah tujih študentov zelo malo, tako da slednjih niti nimajo priložnost spoznati, v najboljšem primeru so namreč prisotni le na nekaj predavanjih. Glede na to, da od 25 fakultet v Ljubljani le 7 od teh ponuja predmete v angleščini, to niti ne preseneča (Univerza v Ljubljani 2012).

Montgomery (2010) poleg tega navaja, da eno od omejitev za večjo interakcijo predstavlja predvsem drugačen življenjski stil domačih in tujih študentov. Slednji namreč pogosto živijo skupaj, obiskujejo jezikovne tečaje, se udeležujejo podobnih aktivnosti ter tako tvorijo neke vrste 'klike', do katerih občutijo pripadnost; to deloma opažajo tudi intervjuvani študenti.

Ostali razlogi za nizke nivoje interakcije, ki so jih še našli respondenti, pa so pomanjkanje informacij o aktivnostih, ki se dogajajo za erasmus študente, strah, da bi izpadel 'neumno' ali 'vsiljivo', če bi se približal tujim študentom in strah pred komunikacijo v angleščini.

Vsi so izrazili interes do druženja s tujci, niso pa bili prepričani, če tako čutijo tudi ostali študenti. Strinjali so se, da je to v veliki meri odvisno od samega posameznika. Spodaj navajam nekaj citatov.

"Pri nas je čisto odvisno, sama imam veliko interesa, sem dejavna pri AIESECu, moj sošolec je pri AEGEE in veliko sodeluje z mednarodnimi študenti. Ampak so pa tudi taki, ki jih pa to sploh ne zanima...Hodijo na tista svoja ustaljena mesta... Moji sošolci s faksa, imajo te svoje lokacije kamor redno zahajajo, da bi pa prav načrtno šli na zabavo, kjer so erasmus študentje, to pa ne." (Nika, 23 let)

"Jaz sem bolj sramežljiva in nikoli ne bi sama prišla do osebe, ne glede na to ali je tujec ali Slovenec, mogla bi biti neka taka situacija, da bi se mu približala." (Jana, 22 let)

"Imajo svoj tempo življenja, vidiš jih v svojih skupinicah in po mojih izkušnjah so zainteresirani za druženje s Slovenci, ampak mislim, da so vsaj pri nas (v Mariboru), študenti dokaj pasivni in ne pristopijo do njih...ali pa jih je strah, da ne znajo dovolj dobro angleško." (Mateja, 24 let)

Možne negativne posledice večje socialne integracije tujih študentov

Čeprav na prisotnost tujih študentov v Sloveniji domači študenti v veliki meri gledajo pozitivno, pa so tri intervjuvanke na vprašanje, če ima lahko to tudi nekatere manj prijetne posledice, odgovorile, da bi prihod večjega števila le-teh lahko pomenil večjo konkurenco pri iskanju službe (in posledično prevzem delavnih mest Slovincem), poleg tega so izpostavile možnost *'prevelike globalizacije'* Slovenije, izgubo slovenske identitete in strokovne terminologije v slovenščini ter uvajanje prevelikega števila predmetov v angleškem jeziku.

Tudi Ward in Masgoret (2008) sta v študiji novozelandskih študentov zasledila prisotnost t.i. 'simbolnih strahov', ki jih slednji gojijo do tujcev. Domači prebivalci drugačnost kultur in vrednot tujih študentov v nekaterih primerih doživljajo kot grožnjo njihovim lastnim svetovnim nazorom, načinu življenja, jeziku in kulturi. To se delno odraža tudi skozi sledeča citata.

"Ne bi bilo fajn, če bi se izgubila naša kultura, ne bi bilo dobro, da bi vsi morali npr. pisati diplomske naloge v angleškem jeziku. Tudi znanstveni članki, če jih napišeš v angleščini, bodo višje rangirani... Tudi naš profesor je opozarjal, da je nevarnost, da bi se izgubila slovenska strokovna terminologija... Ta globalizacija, vedno imamo manj nekih avtentičnih stvari... " (Jana, 22 let).

"Moraš vedt kaj so tvoje navade in da jih ne boš zaradi tujcev sedaj preminjal. Moraš met svojo identiteto, to je to, na splošno ni slabo." (Nika, 23 let)

Medkulturne kompetence

Večina respondentov se je strinjala, da lahko preko druženja s tujimi študenti razvijamo tudi medkulturne kompetence. Prav tako so menili, da je to ena nujnih veščin, ki bi jih morali pridobiti današnji študenti, ne glede na to, kje oz. v kakšnem poklicu so zaposleni. Mateja pa je bila mnenja, da ne gre toliko za učenje o medkulturnih razlikah, temveč bolj večanje tolerantnosti. Pridobivanje medkulturnih kompetenc se ji zdi tudi manj pomembno za tiste, ki ne delajo na področju, kjer bi imeli veliko stika s tujci.

Kaj pa so sploh medkulturne kompetence, ne vem, kaj naj si pod tem predstavljam, to, da vem, da se v Franciji poljubijo trikrat namesto dvakrat ne bo kaj bistveno spremenilo, mislim, to si lahko tudi iz knjige preberem... Meni se zdi bolj fajn, da, ko greš v tujino, zveš toliko novih reči, vidiš, da obstaja svet izven teh ozkih okvirjev, drugačni stili življenja, razmišljanja...da je veliko več možnosti, kot si si predstavljal...in vsaka nova oseba, ki jo spoznaš, ko se npr. pogovarjaš s tujci, od nje dobiš neke nove ideje (Mateja, 24 let).

"Če so študenti ljudje, ki bodo najbolj krojili svet v prihodnosti je dobro, da si pridobijo znanja o tujih kulturah, da postanejo bolj odprti, da se poveča toleranco do drugih..." (Anže, 24 let).

Jst mislm, da moramo iti v korak s časom, včasih so bile transportne možnosti bolj omejene, nisi mogel iti kamor si hotel. Nisi bil tako izobražen, zdaj ko pa imamo internet in poceni lete in je možnost, da pridejo tujci k nam ali pa da ti kam greš, pa se mi zdi to nujno... pomembno, moramo tudi mi biti odprti, da spoznamo tudi druge kulture. Morda pa bomo delali v državi ki ne bo Slovenija. Se mi zdi uredu da se s tujci spoznavamo. Mogoče se nam odpre še kakšna nova možnost (Sabina, 25 let).

Predlogi za večanje interakcije

Študenti so navedli, da bi za več druženja bil najbolj nujen ukrep uvedba predmetov v angleščini, kjer ti še niso na voljo, kot tudi povečanje ponudbe tam, kjer so ti že.

Nujno bi po mnenju Jane bilo tudi vzpodbujanje učenja angleškega jezika. V tem smislu bi bilo obiskovanje obveznih predmetov v angleškem jeziku dobrodošla sprememba. Sodelovanje pri pouku so videli kot odlično odskočnico za druženje, kar je tudi skladno s priporočili Zimmermanna (1995), ki pravi, da je ravno sodelovanje v razredu ključnega pomena za vzpostavljanje stikov, saj se odnosi le redko vzpostavijo spontano, prav tako pa opozarja, da sama navzočnost tujih študentov - četudi so le ti prisotni v velikem številu - še ni zadosten pogoj za vzpostavitev medkulturnih interakcij in prijateljstev.

Nadalje se je vsem zdela koristna organizacija družabnih dogodkov, kamor bi bili povabljeni tako lokalni kot tudi tuji študenti. Kot predloge za povečevanje interakcije so našli še organizacijo večjih prireditev (npr. sejma na gospodarskem razstavišču), kjer bi bila posebna pozornost namenjena tujim študentom in predstavitvi njihovih kultur, ali pa postavitev stojnic že v okviru obstoječih dogodkov namenjenih tako študentom, kot tudi lokalnemu prebivalstvu (npr. majske igre, kulturni festivali, sejmi, itd.).

Glede skupinskih zabav so bila mnenja deljena. Mateja je namreč menila, da so stiki na slednjih preveč površinski, da bi se vzpostavili temelji za nadaljnje sodelovanje in druženje.

"Bolje bi bilo organizirati neke take diskusijske večere, kjer bi določili neko temo, o kateri bi se morali študenti nato pogovarjat, npr. lahko bi imeli kakšne bolj globalne tematike...na zabavah je preveč hrupno, da bi se kaj konkretnega zmenili." (Mateja, 24 let).

"Vsa računalniška stroka ima itak vse v angleščini ...dokumentacija, vodiči na internetu, prosojnice... in se je zato včasih lažje v angleščini izražat. Študenti bi lahko sodelovali v okviru faksa, na kakšnih mini projektih, ki bi jih lahko potem predstavljali in uporabljali tudi zunaj Slovenije, če so v angleščini. Smiselno bi bilo interakcijo vzpodbujati v učilnicah, da bi imeli oboji več od izmenjave kar se tiče izobraževanja." (Anže, 24 let).

"Če bi se študente spodbujalo k temu, da berejo tekste tudi v angleščini, potem bi verjetno bili tudi bolj pripravljeni komunicirati s tujci." (Jana, 22 let).

Odgovornost

Kar se tiče prevzemanja odgovornosti za vzpodbujanje socialne integracije in interakcije med študenti jih je večina menila, da bi morale za to skrbeti tako fakultete in profesorji kot tudi študenti sami, vendar pa je nekaj respondentov izrazilo dvom v pripravljenost sodelovanja zaposlenih na univerzi. Prevladujoče mnenje o odnosu profesorjev povzema naslednji citat.

"Faksi bi se lahko bolj potrudili v tem, ampak pri nas je tako, kar študenti naredijo sami, to obstane, drugače ni nič... Profesorji bi lahko pomagali, imajo pomembno vlogo, ampak nimajo časa niti za stvari, ki so obvezne, kaj šele za to, da bi se posvečali temu (vzpodbujanju interakcije med tujimi in domačimi študenti). Preveč študentov na enega profesorja je, to se tudi sami profesorji pritožujejo pri nas." (Nika, 22 let).

3.2.2 Intervjuji tujih študentov

Formalnosti/pridobivanje informacij

Intervjuji so pokazali, da je prihod in začetno prilagajanje večine erasmus študentov potekalo brez večjih težav. Bili so zadovoljniji s količino informacij, ki so jih prejeli, prav tako so pozitivno ocenjevali odzivnost slovenskih fakultet.

Trije od petih so kot eno ključnih aktivnosti, ki jim je pomagala pri začetni integraciji, navedli tečaj tujega jezika, ki jim je bil ponujen ob prihodu v Slovenijo. V okviru tega so spoznali druge tuje študente, dobili vse ključne informacije, obenem pa bili poučeni tudi o lokalni kulturi in navadah.

Študent ekonomske fakultete je poudaril tudi koristnost orientacijskega tedna, kjer je izvedel za aktivnosti ŠOU pisarne, kot tudi za možnost vpisa v brezplačne športne dejavnosti, ki so jim bile na voljo.

Drugačno izkušnjo sta imela doktorska študenta, ki sta morala pred prihodom sama poiskati večino informacij, največ težav pa so študentki iz Indije povzročale administrativne zadeve, še posebej obveznosti v povezavi s pridobitvijo in podaljševanjem vize. Poleg tega na uradu za tujce zaposleni niso znali angleščine, kar je ena od slabosti, ki so jo omenili tudi erasmus študenti.

Prejela nisem nobenih podrobnejših informacij. Vse sem morala poiskati sama. Težko je bilo. Ker nisem državljanka EU je bilo potrebno urediti veliko dokumentacije, kar je bilo naporno predvsem zaradi tega, ker na upravni enoti niso govorili angleščine. Na vizo sem čakala 8 tednov, čeprav naj bi običajen postopek trajal 4 tedne, nekaj se je zataknilo vmes, in nihče iz uprave me ni kontaktiral, dokler nisem sama prišla tja. Glede neznanja

angleščine uslužbencev smo se tudi uradno pritožili, vendar je direktorica upravne enote povedala, da reševanje takšnih težav ni v njeni pristojnosti (Rubini, 23 let, Indija).

"Na uradu za tujce je vsaj 8 okenc z uslužbenci. Pripravljene sem imel vse potrebne dokumente v slovenščini, ko pa sem prišel tja, nekaj ni bilo ok, nihče mi ni razložil kaj, ker menda nihče ne zna angleščine, rekli so mi le, da naj se vrnem nazaj s Slovencem." (Piotr, 25 let, Poljska).

Integriranost

Kljub temu, da so vsi tuji študenti v Sloveniji preživeli več kot 6 mesecev je le eden od njih povedal, da se pri nas počuti integriranega. Ben in Rubini, ki sta že zaradi temnejše barve kože videti kot tujca, sta omenila, da ljudje pogosto strmijo vanju, ter da to v njiju vzbuja zavest o tem, da sta drugačna od ostalih. Poleg tega je Ben dejal, da se je Slovenije sicer navadil, ampak se še vedno počuti kot 'tulist', to pa pripisuje specifičnemu načinu življenja, ki ga živijo študenti na izmenjavi. Vsi respondenti so izrazili željo po večji integraciji in povezanosti z lokalnim okoljem, Rubini in Piotr pa sta izrazila dvom, da je v tukajšnjem okolju to sploh mogoče.

"Težko se je počutiti domačega, ko si na vsakem koraku opomnjen, da si tujec. Slovenija ni multikulturna država, ljudje pogosto strmijo vame,...občutek imam, da me imajo za eksotično deklico, ki se je ponesreči znašla tukaj..." (Rubini, 23 let, Indija).

"Toliko je še krajev, ki bi jih rad spoznal in obiskal in mislim, da je to nekaj, kar je vedno prisotno v tebi, ko greš nekam v tujo državo, zato sem ubistvu še vedno na nek način turist." (Ben, 22 let, Francija)

"Kamorkoli greš, si ponavadi edini tujec, npr. na plesnih vajah profesor ne bo vodil vaj v angleščini le zaradi enega. Tudi če bi jih, je vprašanje, če bi ostali razumeli angleščino." (Piotr, 25 let, Poljska)

Omejitve na poti integracije

Kot eno od glavnih omejitev, ki jim preprečuje boljšo integracijo, so navedli nepoznavanje slovenskega jezika. Slednje je omejevalo njihovo seznanjenost z aktualnim dogajanjem v lokalnem okolju, posledično pa niso mogli prisostvovati pogovorom o tekočih zadevah. Nekaj študentov je imelo težave s pridobivanjem lokalnih novic v angleščini.

Prav tako so se nekateri študenti srečali tudi s težavami pri vključevanju v lokalne športne aktivnosti. Christine se je želela priključiti pohodniškemu društvu, Ben pa rokometaskemu klubu. Medtem, ko nobenega od njiju niso neposredno zavrnil, pa so Benu svetovali, naj se *'morda raje obrne kam drugam'*, saj v dotičnem klubu *'ne bo tako dobro'* zanj, Christine pa se je soočila z jezikovno prepreko. Schumann (1986) omenja, da je za uspešno socialno integracijo nujnega pomena tudi vključenost posameznika v lokalne organizacije in klube, zato bi glede na trenutno situacijo v bodoče temu vidiku morali posvečati več pozornosti ter pokazati večjo pripravljenost za prilagajanjem tujcem.

"Težko je, ker bi rada vedela boljše o zadevah, ki se dogajajo tu. Slovenija je majhna in novice v angleščini so redke, če pa že, pa zelo kratke. Doma kaj ujameš po radiu ali od ljudi na cesti, tukaj pa tega ne morem, ker ne govorim jezika, in zato ne vem, kaj se dogaja, kaj so aktualne zadeve o katerih se ljudje pogovarjajo, itd. V tem smislu se počutim prikrajšano, oz. čutim, da obstaja neka meja..." (Christine, 23 let, Nemčija).

"Težko se je počutiti domačega, ko vsi okoli tebe govorijo slovensko kljub temu, da si tam. V mojem laboratoriju imamo redne sestanke, teh sem se nehala udeleževati, saj vedno govorijo le slovensko. Gre za 'mindset' ljudi, menim, da ljudje tu niso navajeni tujcev..." (Rubini, 23 let, Indija).

"Bila sem že na srečanju članov pohodniškega društva, ampak sem se tam počutila neprijetno. Že tako ali tako so takšne situacije lahko neprijetne, ker si nov, ker pa ne govoriš slovensko, imaš občutek, da ostale siliš, da govorijo angleško, in ker se večinoma poznajo že od prej, avtomatično preklopijo na slovenščino... Mislim da bi se bilo težko priključiti, četudi bi bila domačinka, če pa si tujec pa je verjetno še težje..." (Christine, 23 let, Nemčija).

Stiki s slovenskimi študenti

Vsi študenti so izrazili željo po spoznavanju in druženju s Slovenci. Ben je dejal, da je spoznavanje ljudi eden ključnih elementov spoznavanja kulture. Po njegovem mnenju ravno to celotni izmenjavi doda posebno vrednost. Kljub temu, da jih je več kot polovica med svojimi prijatelji imelo Slovence, pa jih je večina izmed njih tudi omenila, da je pridobivanje prijateljev med domačini zahtevalo od njih kar precej truda. Eden od respondentov je povedal, da se je težje

družiti s Slovenci, kot študenti na izmenjavi, saj "se ti slednji ne približajo avtomatično, kot je to navada pri tujih študentih".

Večina študentov je kot glavni razlog, da ne prihaja do večjega druženja omenila, da v razredih, ki jih obiskujejo, ni veliko slovenskih študentov. Več kot polovica jih je prav tako opazila obstoj neke vrste 'ločnice' oz. 'prepada' med slovenskimi in tujimi študenti. To naj bi bilo še posebej vidno v predavalnicah, v okviru teh namreč le redko prihaja do kontaktov med tujimi in domačimi študenti. Tudi po koncu učnih ur se med seboj ne družijo.

Ben je povedal, da se slovenskim študentom ne približa, ker predvideva, da že imajo svoj krog prijateljev, ter da ne iščejo novih. Christine in Rubini pa sta dejali, da je vzrok za nedruženje tudi drugačen življenjski stil in pomanjkanje časa slovenskih študentov. Prav tako jih je več opazilo, da se slednji morda ne počutijo dovolj samozavestne komunicirati v angleščini.

V razredu sem skupaj z erasmus študenti, med učenci je tudi nekaj Slovencev. Malce je smešno, saj se ljudje ne miksajo, ampak za to niso 'krivi' le Slovenci, odgovornost za to je tudi na naši strani... Zmeram se družimo v skupinicah z drugimi erasmus študenti. Smešno je bilo, ko je eden od profesorjev rekel na prvi uri: 'Vsi erasmus študenti dvignite roke'... in nato... 'Vsi slovenski študenti naredite isto', in bilo je videti prav mejo, ki se je vzpostavila po sredini razreda... (Ben, 21 let, Francija).

"Ljudje (Slovenci) ne pridejo sami od sebe, ampak če se ti približaš njim, te sprejmejo zelo lepo. Prideš do njih, jih povprašaš kako so, poveš, da si iz Nemčije, in oni odvrnejo: 'O kul, gremo skupaj na kavo?' Začetni kontakt ni težek, težje je potem te stike vzdrževati." (Christine, 23 let, Nemčija)

"Večina jih je v 3. ali 4. letniku, kar pomeni, da že imajo svoje prijatelje, mislim, da bi bilo podobno tudi pri nas, imaš svoj krog ljudi in si zadovoljen, zato ne iščeš novih poznanstev". (Toan, 24 let, Finska)

"Saj se pogovarjaš z njimi (slovenskimi študenti, sodelavci v laboratoriju), ampak potem nekako ne obdržiš stikov, saj imajo svoj ritem, družine, obveznosti. Po delu odhitijo domov, ni pravega interesa za druženje." (Rubini, 22 let, Indija)

Erasmus študentje morda nimajo istih zadolžitev kot domači študentje, ki poleg študija večinoma opravljajo še študentsko delo. Na izmenjavi mi je bilo najboljše prav sedaj, na koncu, ko se je končalo izpitno obdobje in so bili vsi veliko bolj sproščeni. V tem času sem bolje spoznala in se povezala z nekaj ljudmi, s katerimi se tekom prvega semestra nisem veliko družila, saj jih nikoli ni bilo naokoli, ker so bili zaposleni... Spraševali so me, če bi šli skupaj ven in bil je prijeten občutek... To mi je dalo občutek pripadnosti... (Christine, 23 let, Nemčija).

Kljub redkim stikom pa je večina študentov vseeno menila, da je v medsebojni interakciji in sodelovanju med tujimi in domačimi študenti veliko potenciala za izmenjavo znanj, pridobivanje medkulturnih kompetenc, kot tudi izpopolnjevanje angleščine in drugih tujih jezikov. Rubini (23 let, Indija) tako omenja: "V današnjem svetu si ne moremo privoščiti, da ne bi bilo kulturno ozaveščeni, ne bi se smeli zapirati, razvoj gre v drugo smer, sploh v takšni majhni državi kot je Slovenija bi to moralo biti del izobraževalnega procesa." Zanimivo izkušnjo sodelovanja pa navaja Ben.

"Imeli smo profesorja, ki nam je rekel, 'ta semester boste delali trdo in morali boste sodelovati, če boste želeli uspešno opraviti predmet.' Nismo bili primorani se pomešati s Slovenci, ampak smo sami ugotovili, da je bolje za nas, če se... In moram reč, da je bil to eden najbolj zanimivih predmetov, ki sem jih imel... Ogromno sem se naučil, ne le od profesorja, ampak tudi od mojih sošolcev..." (Ben, 21 let, Francija).

Poti do večjega občutka domačnosti

Med predlogi za izboljšanje in povečevanje medsebojne interakcije so vsi študenti navedli učenje slovenskega jezika. Večina bi se jih bila pripravljena nadalje učiti slovenščine, če bi tečaji bili cenovno ugodnejši.

Podobno kot slovenskim študentom se je tudi njim zdelo ključno, da se poveča ponudba predmetov v angleščini, katere bi obiskovali oboji. Pri tem so navedli tudi, da imajo veliko vlogo pri vzpodbujanju kontakta profesorji.

Polovica študentov je menila, da je za večanje občutka domačnosti najpomembnejše pridobivanje in vzpostavljanje socialnega kroga. Tisti, ki so bili nastanjeni v študentskem domu, so v tem videli pomembno prednost pri spoznavanju domačinov, saj so sostanovalci pogosto Slovenci.

Prav tako se jim je zdelo dobrodošlo spoznavanje lokalnega okolja, kamor spadajo tudi potovanja po Sloveniji. Ena od respondentk je kot primer pozitivne izkušnje izpostavila priložnost preživljanja vikenda v domu svojih sošolcev.

Nazadnje se jim je zdelo koristno tudi udejstvovanje v lokalnih aktivnostih in organiziranih dogodkih, kot. npr. 'language exchange' večerih (kjer sta Ben in Christine s slovenskimi študenti v sproščenem okolju debatirala o različnih tematikah), Jamie pa je kot odlično izkušnjo izpostavil obisk lokalne šole, kjer je srednješolcem predstavil svojo kulturo. Rubini je omenila, da bi v njihovem oddelku, kjer opravlja raziskovalno delo, moralo biti več poudarka na druženju, Christine pa navaja, da bi se lahko veliko naredilo tudi s primernim izborom tutorjev, katerih glavna motivacija bi moralo biti druženje in bi svoje delo opravljali z veseljem, ter nanj ne gledali kot na obvezo.

Spodaj pa navajam nekaj citatov, ki povzemajo njihove predloge in izkušnje.

"Vsi moji sostanovalci so Slovenci, takoj so me vključili v svoj socialni krog, tako sem spoznal vse več in več novih ljudi." (Jamie, 21 let, Škotska).

"Zelo sem jima bila hvaležna (sošolcema), ker sta me povabila domov v Izolo, čeprav sta me svarila, da bo dolgočasno, sem se jima vseeno z veseljem pridružila, saj se mi je zdela odlična priložnost, da vidim vsakodnevni način življenja, njihove domove. Zaradi tega se ne počutim bolj integrirane, imam pa boljši vpogled v tukajšnje 'normalno' življenje." (Christine, 23 let, Nemčija).

"Mislim, da se nekateri profesorji kar precej trudijo, da bi nas spravili skupaj, da bi vzpodbudili interakcijo, če ne drugega, vztrajajo, da govorimo angleško. Na drugi strani pa so tudi profesorji, ki pravijo...'Ok, kar dajte se v skupine kot ponavadi, Slovenci posebej, in erasmus študenti posebej, Slovenci oddajte svoje naloge v slovenščini, vi, erasmus študentje, pa vsaj pridite k uram'...res je odvisno od profesorjev, od njihovih pričakovanj." (Ben, 21 let, Francija)

3.3 Diskusija rezultatov

Analiza intervjujev tujih in domačih študentov je pokazala, da interes za druženje obstaja, vendar pa je motivacija za to nekoliko drugačna. Medtem, ko sta obe skupini kot enega glavnih razlogov za druženje navajali željo po spoznavanju kulture druge države, pa je bila ena glavnih motivacij slovenskih študentov spoznavanje in utrjevanje tujega jezika. Tujci pa so interakcijo videli tudi kot način večjega integriranja v družbeno okolje.

Slovenski študenti so poleg tega kot eno možnih pozitivnih posledic medsebojne komunikacije navajali priložnost pridobitve medkulturnih kompetenc, enako so menili tuji študenti, vendar pa so le-ti v večji meri slednjo videli kot nujen del izobraževalnega procesa današnjih študentov.

Nadalje so bili vsi mnenja, da za medsebojno interakcijo med študenti sicer obstaja potencial, vendar ta ni izkoriščen. Kot eno glavnih ovir so oboji navedli nezadostno ponudbo predmetov v angleščini. Tuji študenti poleg tega menijo, da je ena od omejitev za kontakt tudi sramežljivost slovenskih študentov oz. strah le-teh pred komunikacijo v angleščini.

Skladno s predhodnimi raziskavami je tudi ta študija pokazala, da med študenti le redko pride do spontanе interakcije (Brown in Daly 2004; Ward in Masgoret 2008). Zanimivo je, da čeprav obstaja želja po druženju pri vseh intervjuvanih študentih, obe skupini druga za drugo predpostavljata, da si nasprotna ne želi stika.

Razlog za to naj bi bil po mnenju tujih študentov tudi drugačen življenjski stil. Opažajo, da so slovenski kolegi bolj zaposleni, saj imajo poleg študija še družinske obveznosti, in opravljajo študentska dela ter posledično nimajo toliko časa za druženje.

Tuji študenti so prav tako izpostavili, da bi si želeli večje integracije v lokalno okolje in več stika z lokalnim prebivalstvom, in so kot glavno oviro pri tem navedli neznanje slovenskega jezika. Nepoznavanje tega namreč deluje kot omejitev pri dostopanju do lokalnih novic, kar jim posledično onemogoča vključevanje v debate o aktualnem družbenem dogajanju kot prisostvovanju v lokalnih aktivnostih. Prav tako je raziskava pokazala veliko neprilagojenost oz. nepripravljenost slovenskega okolja na socialno integracijo tujih študentov. Na to kažejo neznanje angleščine zaposlenih na uradu za tujce, dolgotrajni postopki za pridobitev vize, kot tudi nizka ponudba izvenkurikularnih aktivnosti v angleščini oz. nepripravljenost organizatorjev teh aktivnosti, da programe vodijo v angleškem jeziku. Zunaj študentskih organizacij je torej za tuje študente še vedno na voljo zelo malo aktivnosti, ki se jim le-ti lahko pridružijo.

Posledično je nivo interakcije z lokalno skupnostjo zelo nizek, komunikacija pa omejena na akademsko okolje in zabave za tuje študente. Le-te so sicer uspešne v prebivanju ledu in širjenju socialnega kroga tujih študentov, ne pripomorejo pa k povezovanju z domačini, saj ti v večji meri za dogodke ne izvejo oz. nanje niso povabljeni.

Respondenti so se strinjali, da bi družbene dejavnosti morale biti načrtovane, nanje pa bi se moralo povabiti tuje študente in lokalno prebivalstvo. K vzpodbujanju komunikacije bi po njihovem mnenju lahko v okviru akademskega okolja veliko pripomogli tudi profesorji.

Naj na tem mestu navedem še omejitve raziskave. Nekatero od respondentov sem osebno poznala, kar bi lahko vplivalo na njihovo podajanje odgovorov in sam potek intervjujev. Nadalje so bila obdobja, ki so jih tuji študenti preživeli v Sloveniji različna in to je lahko posledično tudi vzrok za različne nivoje integracije, ki so jih občutili v času intervjuvanja. Prav tako sta bila dva respondenta doktorska študenta, in se zato njuna izkušnja v nekaterih rečeh precej razlikuje od izkušnje erasmus študentov. Zaradi bogatosti podatkov in možnosti pridobitve drugačne perspektive pa sem se kljub vsemu odločila, da ju vključim v raziskavo.

4 SKLEP IN PRIPOROČILA

V diplomskem delu sem preverjala, kako intergrirane se tuji študenti počutijo v Sloveniji ter kakšne možnosti socialne integracije in vključevanja v lokalno okolje so jim na voljo pri nas, saj v zadnjih nekaj letih vse bolj narašča število mednarodnih študentov, ki se odločijo del ali

celoten študij opraviti na naših visokošolskih institucijah. Žal pa le-ti v večji meri tudi pri nas ostajajo izolirani od okolja in se ne povezujejo z lokalno skupnostjo, s čimer se izgubi pomembna dimenzija njihove izkušnje, kot tudi potencial, ki bi ga lahko njihovo udejstvovanje imelo za domače prebivalstvo.

Pregled literature, obstoječih virov kot tudi analiza intervjujev so pokazali, da je socialna integracija tujih študentov proces, ki lahko prinese mnoge pozitivne posledice za tuje študente kot tudi lokalno prebivalstvo. Za tuje študente se večja socialna integracija kaže v bolj močnih občutkih domačnosti, večjem zadovoljstvu z izkušjo študija v tujini in večji količini novo pridobljenega znanja o gostiteljski državi in njeni kulturi. Domači študenti pa po drugi strani poročajo o pridobitvi medkulturnih kompetenc, spoznavanju različnih kulturnih ozadij tujih študentov, kot tudi izpopolnjevanju v tujem jeziku. Gledano širše lahko večja integracija mednarodnih študentov lokalni skupnosti prinese tudi večjo odprtost, tolerantnost, zmanjšuje stereotipizacijo ter posledično tudi pripomore k večji socialni koheziji. Glede na pridobljene ugotovitve lahko torej sprejemem prvo tezo diplomskega dela, ki govori o pomembnosti in koristnosti internacionalizacijskega procesa znotraj matične visokošolske institucije.

Kljub vsem možnim pozitivnim učinkom, ki jih večje vključevanje tujih študentov prinaša vsem udeleženi, pa je pregled ukrepov vlade, visokošolskih institucij kot tudi študentskih organizacij pokazal, da vzpodbujanju socialne integracije in interakcije med tujimi študenti in lokalnim okoljem pri nas še ni bilo posvečene dovolj pozornosti. Na to kaže majhna ponudba predmetov v angleščini, izvenkurikularnih dejavnosti pri katerih bi lahko sodelovali tujci ter nepripravljenost lokalnega prebivalstva, da bi določene aktivnosti prilagodili potrebam tujcev. Čeprav so tujim študentom na voljo mnoge ugodnosti in priložnosti za zabavo, pa imajo tako znotraj kot tudi izven akademskega okolja le malo možnosti za spoznavanje in druženje z lokalnim prebivalstvom.

Vse omenjeno ima za posledico nizke nivoje interakcije med tujimi študenti in domačini. Med slednjimi namreč skoraj ne prihaja do medsebojne komunikacije, kar pomeni, da prav tako lahko sprejemem tretjo hipotezo.

Na podlagi rezultatov intervjujev ter prebrane literature lahko torej zaključim, da se - kljub naraščajočem zavedanju o pomembnosti odpiranja slovenskega prostora za prihod tujih študentov - kot družba še vedno ne zavedamo potenciala, ki ga lahko le-ti prinesejo v naše okolje. Zdi se, da se na tuje študente še vedno gleda kot na turiste, kot na nekoga, ki pride in gre, to pa verjetno pripomore k temu, da se tako počutijo tudi sami. Čeprav je študentom na voljo kar nekaj ugodnosti, pa se o njihovi socialni integraciji in večjemu vključevanju v lokalno skupnost v večini primerov še ne razmišlja.

S tem niso prikrajšani le tuji, temveč tudi domači študenti na ta način izgubijo priložnost za pridobitev medkulturnih kompetenc in veščin ter novih znanj o drugačnih kulturnih ozadjih. Gledano širše, pa s tem pozabljamo tudi na pomemben potencial za obogatitev in večjo diverzitetu domačega kulturnega okolja.

V prihodnjih raziskavah bi bilo morda smiselno preveriti še odnos profesorjev ter osebja fakultet do internacionalizacije doma - v okviru matične fakultete - in odkriti, če za slednjo obstaja interes. Prav tako bi lahko raziskali, kakšne so ovire za omenjeni proces.

V nadaljevanju pa navajam še nekaj priporočil za izboljšanje situacije na področju večje socialne integracije tujih študentov v Sloveniji kot tudi povečane vključenosti in sodelovanja slednjih z lokalnim prebivalstvom.

Priporočila

- Priprava strategije internacionalizacije doma, v okviru matične fakultete (ukrepi kot so npr. uvedba kvot za tuje študente iz različnih kulturnih ozadij, tujih držav);
- Internacionalizacija učnih načrtov, kar vključuje uvedbo zadostne ponudbe predmetov v angleščini, ter vnašanje globalnih tematik v učne načrte;
- Omogočanje dodatnega usposabljanja profesorjev, vzpodbujanje mobilnosti;
- Deljenje izkušenj o uspešnih praksah med profesorji, fakultetami in univerzami;
- Vzpostavitev enakovrednega sistema vrednotenja tutorstva v okviru univerze (možnost pridobitve kreditnih točk);
- Ponudba cenovno ugodnih tečajev angleškega jezika slovenskim študentom, ter tečajev slovenskega jezika tujim;

- Informiranje študentov v angleščini (o aktualnem družbenem dogajanju in dogodkih, ki potekajo v okviru fakultete in univerze, kot tudi tistih, ki potekajo izven akademskega okolja, pošiljanje domskih novic v angleščini);
- Omogočanje, da se tudi tuji študenti udeležujejo aktivnosti kariernega centra (obveščanje ter vodenje aktivnosti v angleščini);
- Omogočanje bivanja v študentskih domovih tudi tujim študentom, ki k nam ne prihajajo v okviru študentskih izmenjav ali bilateralnih pogodb;
- Zagotoviti, da ima osebje, ki dela s tujci, primerno znanje angleškega jezika, ki ga potrebujejo pri svojem delu (konkretno na uradu za tujce);
- Omogočanje možnosti sodelovanja tujim študentom v lokalnih športnih, kulturnih in študentskih društvih;
- Vključitev tujih študentov v pripravo akademskih in družabnih aktivnostih, medkulturnih zabav, informiranje, itd. ;
- Vzpostavljanje prostovoljnih programskih shem, omogočanje možnosti opravljanja prostovoljnega dela v lokalni skupnosti (npr. preko vzpostavitve programa social erasmus v okviru sekcij ESN, ki tega še ne izvajajo);
- Ponudba možnosti obiska lokalnih šol, podjetij in uspešnih organizacij.

LITERATURA

Adler, Peter. 1987. Culture Shock and the Cross-Cultural Learning Experience. V *Toward Internationalism. Readings in Cross-Cultural Communication*, ur. Louise Fiber Luce in Elise C. Smith, 24–35. Cambridge, Massachusetts: Newbury House Publishers.

Astin, Alexander W. 1984. Student Involvement: A developmental theory for higher education. *Journal of College Student Development* 40 (5): 518–529.

Balatore, Magali. 2008. *The Erasmus programme: toward more cooperation or more competition between Higher Education institutions?* Dostopno prek: http://www.fup.pt/old/cipes/docs/eventos/pdf_docs/Magali%20Ballatore.pdf (21. maj)

Bolonjska deklaracija. 1999. Dostopno prek: http://www.dfes.gov.uk/bologna/uploads/documents/BOLOGNA_DECLARATION1.pdf (16. april 2012).

Bond, Sheryl. 2003. *Engaging Educators: Bringing the World into the Classroom, Guidelines for Practice*. Ottawa: Canadian Bureau for International Education.

Born, Marise, Marieke Meeuwisse in Sabine E. Severiens. 2010. Learning environment, interaction, sense of belonging and study success in ethnically diverse student groups. *Research in Higher Education* 51 (6): 528–545.

Brown, Justine C. in Amanda Daly J. 2004. *Exploring the interactions and attitudes of international and domestic students in a New Zealand tertiary institution*. University of Tasmania. Dostopno prek: http://eprints.utas.edu.au/6733/1/Hawaii_Justine.pdf (16. april 2012).

Center za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja CMEPIUS. Dotopno prek: <http://www.cmepius.si/> (15. maj 2012).

Miklavič, Klemen. 2011. *Poti Internacionalizacije*. Dostopno prek: http://www.cmepius.si/files/cmepius/userfiles/publikacije/2011/POI_SLO.pdf (30. april 2012).

Čelebič, Tanja. 2008. *Mednarodna mobilnost študentov in pedagoškega osebja v terciarnem izobraževanju*. Dostopno prek: http://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/dz/2008/dz08-08.pdf (12. maj 2012).

Deardorff, D. K. 2009. Connecting international and domestic students. V *International students: Strengthening a critical Resource*, ur. Andrade Maureen in Evans Norman, 211–215. Lanham, MD: Rowman and Littlefield.

De Wit, Hans. 2011. Globalisation and Internationalisation of Higher Education. *Revista de Universidad y Sociedad del Conocimiento* 8 (2): 241–248.

Egron-Polak, Eva, Jocelyne Gacel-Avila in Ross Hudson. 2010. *Internationalization of Higher education: Global trends, regional perspectives*. IAU 3rd Global Survey Report. Paris: International Association of Universities.

Ellingboe, Brenda. J. 1998. Divisional strategies to internationalize a campus portrait: Results, resistance and recommendations from a case study at a U.S. university. V *Reforming the higher education curriculum: Internationalizing the campus*, ur. Joseph A. Mestenhauser in Brenda J. Ellingboe, 198–228. Phoenix, AZ: The Oryx Press.

Erdal, Solveig-Karin. 2005. *Mapping of examples of Internationalisation at Home at Malmö University*. Dostopno prek: http://www.mah.se/upload/GF/internationellt/IaH%20mapping%202005%20_final_.pdf (11. maj 2012).

ESN International. 2012. Dostopno prek: <http://www.esn.org>. (16. april 2012).

Faculty of economics Ljubljana. Dostopno prek: <http://www.ef.uni-lj.si/en>. (15. maj 2012).

Fakulteta za družbene vede. 2012. Dostopno prek: <http://www.fdv.uni-lj.si>. (15. maj 2012).

Fielden, John. 2007. *Global Horizons for UK Universities*. London: The council for industry and higher education. Dostopno prek: <http://international.ac.uk/resources/Internationalising%20Higher%20Education%20Final%20Final1.pdf> (16. april 2012).

Javni Sklad Republike Slovenije za razvoj kadrov in štipendije. 2010. *Letno poročilo*. Dostopno prek: http://www.sklad-kadri.si/fileadmin/dokumenti/PFN__LP_2011/Letno_porocilo_2010.pdf (15. april, 2012).

Kalantzis, Mary in Bill Cope. 2000. Towards an inclusive and international higher education. V *University and diversity: Changing perspectives, policies and practices in Australia*, ur. Ray King, Doug Hill in Brian Hemmings, 30–53. Wagga Wagga: Keon Publications.

Knight, Jane. 1994. *Internationalization: Elements and checkpoints*. CBIE Research paper. Ottawa: Canadian Bureau for International Education.

Heath, Anthony in James Laurence. 2008. *Predictors of Community Cohesion: Multi-level Modeling of the 2005 Citizenship Survey*. Dostopno prek: <http://www.communities.gov.uk/documents/communities/pdf/681539.pdf> (16. april 2012).

Le, Anh. 2010. *Making the great journey: International students' experiences at the University of Nebraska*. Dostopno prek: <http://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1023&context=cehsedaddiss>. (31. maj, 2012).

Lewthwaie, Malcome. 1996. A study of international students' perspectives on cross-cultural adaptation. *International Journal for the Advancement of Counselling* 19 (2): 167–85.

Mahroum, Sami. 1999. Highly Skilled Globetrotters: The International Migration of Human Capital. *R&D Management* 30 (1): 23–32.

Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo. 2010. *Resolucija o Nacionalnem programu visokega šolstva Republike Slovenije 2011–2020*. Dostopno prek: <http://www.drznaslovenija.mvzt.gov.si/ch01.html> (8. marec 2012)

Montgomery, Catherine. 2010. Understanding the International Student Experience. *Universities into the 21st Century*. Hampshire, UK: Palgrave Macmillan.

Prince, Michael. 2004. Does active learning work? A review of the research. *Journal of engineering education* 93 (3): 223–23.

Rienties, Bart, Beusaert Simon, Grohnert Therese, Niemantsverdriet Susan in Kommers Piet. 2011. Understanding academic performance of international students: the role of ethnicity, academic and social integration. *Higher Education* 63 (6): 685–700.

Severiens, Sabine in Wolff Rick. 2008. A comparison of ethnic minority and majority students: Social and academic integration, and quality of learning. *Studies in Higher Education* (33): 253–266.

Schumann, John. 1986. Research on the acculturation model for second language acquisition. *Journal of Muhi–Lingual and Multi–Cultural Development* 7 (5): 379–39.

Solimano, Andrés in Pollack Molly. 2004. *International Mobility of the Highly Skilled: The Case Between Europe and Latin America*. Working Papers Series 1. Washington, D.C.: Inter-American Development Bank.

Študentska organizacija Univerze v Ljubljani. Dostopno prek: <http://www.sou-lj.si/> (12. maj 2012)

Poljak, Vladimir. 1974. *Didaktika*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.

Teekens, Hanneke. 2005. *Internationalisation at Home, a Global Perspective: Ideas and ideals*. Rotterdam: Nuffic Publications.

Tinto, Vincent. 1993. *Leaving college. Rethinking the causes and cures of student attrition*. Chicago: The University of Chicago Press.

Univerza v Ljubljani. 2008a. *Pravilnik o sistema tutorstva*. Dostopno prek: http://www.unilj.si/files/ULJ/userfiles/ulj/studij_na_univerzi/tutorstvo/Pravilnik%20o%20sistem%20u%20tutorstva%20Univerze%20v%20Ljubljani.pdf (10. maj 2012).

--- 2008b. *Informacije o vpisu za tuje državljane*. Dostopno prek: http://www.uni-lj.si/files/ULJ/userfiles/ulj/o_univerzi_v_lj/Statut_in_pravilniki/InformacijeVpisuZaTujeDrzavljanane.pdf (9. maj 2012).

--- 2012. *Orientacijski dan za tuje študente na FDV*. Dostopno prek: http://www.fdv.uni-lj.si/novice/po_novici.asp?l=2012&id=18 (9. maj 2012).

United Kingdom Council for Overseas Student Affairs (UKCOSA). 2004. *Broadening our horizons*. Dostopno prek: <http://www.ukcosa.org.uk/survey/report.pdf> (5. marec 2012).

Ward, Colleen in Anne-Marie Masgoret. 2008. Attitudes toward immigrants, immigration and multiculturalism in New Zealand: A social psychological analysis. *International Migration Review* (42): 227–248.

--- in Michelle Gezentsvey. 2009. Investigating attitudes toward international students: Implications for social integration and international education. *Social Issues and Policy Review* 3 (1): 79–102.

Wilcox, Paula, Sandra Winn in Marylynn Fyvie-Gauld. 2005. It was nothing to do with the university, it was just the people: the role of social support in the first-year experience of higher education. *Studies in higher education* 30 (6): 707–722.

Williams, Sherri. 2008. *Internationalization of the Curriculum: A Remedy for International Students' Academic Adjustment Difficulties?* Dostopno prek: <http://web.uvic.ca/~sherriw/images/ED%206890%20Sherri%20Williams%20Final%20Paper%20for%20website.pdf> (20. maj 2012).

Zavod ŠOLT. Dostopno prek: www.zavod-solt.si/ (15. maj 2012).

Zimmerman, Stephanie. 1995. Perceptions of intercultural communication competence and international student adaptation to an American campus. *Communication Education* 44 (4): 321–335.

Židan, Alojzija. 1993. *Dinamično učenje v družboslovju*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije.

--- 2002. Slovenski izobraževalni nacionalni interesi in EU. *Teorija in praksa* 39 (6): 1048–1058.

--- 2007. *Vzgoja za evropsko demokracijo*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

PRILOGA A: Analiza globinskih intervjujev po tematskih sklopih

1. Analiza globinskih intervjujev z domačimi študenti po tematskih sklopih

Izvedba

Čas	marec, april 2012
Kraj izvedbe	Ljubljana
Število udeležencev	5
Razmerje moški : ženske	1:4
Starost udeležencev	22-25 let
Trajanje izvedbe	30 – 60 min

1. raven: Odnos do tujih študentov in medsebojne interakcije

Možne pozitivne posledice medsebojne interakcije s tujci/tujimi študenti	"To (prihod večjega števila tujcev) ne bi bilo le dobro, temveč nujno. To ti da priložnost, da vzpostaviš povezave, ki ti bodo mogoče prišle prav kdaj v prihodnosti..." Sabina, 25 let "Zdi se mi super, da se družimo, da vsaj v Evropi čutimo večjo enakost in povezanost med državami kjub različnim kulturam." Anže, 24 let
Odnos do tujcev/tujih študentov	"Meni se zdi da odvisno od kje prihajajo (tuji študenti), če prihajajo z držav bivše juge jih imajo (splošna populacija, lokalno prebivalstvo) avtomatično za manjvredne, če pa pridejo iz Francije ali Nemčije pa jih kujejo v nebo, tako da mislim, da je veliko odvisno od tega." Jana, 22 let "Lahko povem svojo izkušnjo, sama sem iz vasi in se mi zdi, da res nismo odprti, smo kar precej 'zaplankani', moji starši imajo veliko predsodkov.... do črncev in do vseh drugačnih na splošno, dostikrat sem se doma zaradi tega že skregala..." Nika, 23 let

2. raven: Nivo Interakcije

<p>Zanimanje za druženje s tujimi študenti</p>	<p>"Pri nas je čisto odvisno, sama imam veliko interesa, sem dejavna pri AIESECu, moj sošolec je pri AEGEE in veliko sodeluje z mednarodnimi študenti. Ampak so pa tudi taki, ki jih pa to sploh ne zanima...Hodijo na tista svoja ustaljena mesta... Moji sošolci s faksa, imajo te svoje lokacije kamor redno zahajajo, da bi pa prav načrtno šli na zabavo, kjer so erasmus študentje, to pa ne." Nika, 23 let</p> <p>"Jaz sem bolj sramežljiva in nikoli ne bi sama prišla do osebe, ne glede na to ali je tujec ali Slovenec, mogla bi biti neka taka situacija, da bi se mu približala." Jana, 22 let</p> <p>"Imajo svoj tempo življenja, vidiš jih v svojih skupinicah in po mojih izkušnjah so zainteresirani za druženje s Slovenci, ampak mislim, da so vsaj pri nas (v Mariboru), študenti dokaj pasivni in ne pristopijo do njih..ali pa jih je strah, da ne znajo dovolj dobro angleško." Mateja, 24 let</p>
--	---

3. raven: **Možne negativne posledice večje socialne integracije tujih študentov**

	<p>"Ne bi bilo fajn, če bi se izgubila naša kultura, ne bi bilo dobro, da bi vsi morali npr. pisati diplomske naloge v angleškem jeziku. Tudi znanstveni članki, če jih napišeš v angleščini, bodo višje rangirani.. Tudi naš profesor je opozarjal, da je nevarnost, da bi se izgubila slovenska strokovna terminologija...Ta globalizacija, vedno imamo manj nekih avtentičnih stvari..." Jana, 22 let</p> <p>"Moraš vedt kaj so tvoje navade in da jih ne boš zaradi tujcev sedaj preminjal, Moraš met svojo identiteto, to je to, na splošno ni slabo." Nika, 23 let</p>
--	--

4. raven: **Medkulturne kompetence**

<p>Pomembnost/odnos do pridobivanja medkulturnih kompetenc</p>	<p>"Kaj pa so sploh medkulturne kompetence, ne vem, kaj naj si pod tem predstavljam, to, da vem, da se v</p>
--	--

	<p>Franciji poljubijo trikrat namesto dvakrat ne bo kaj bistveno spremenilo, mislim, to si lahko tudi iz knjige preberem...Meni se zdi bolj fajn, da, ko greš v tujino, zveš toliko novih reči, vidiš, da obstaja svet izven teh ozkih okvirjev, drugačni stili življenja, razmišljanja...da je veliko več možnosti, kot si si predstavljal..in vsaka nova oseba, ki jo spoznaš, ko se npr. pogovarjaš s tujci, od nje dobiš neke nove ideje." Mateja, 24 let</p> <p>"Če so študenti ljudje, ki bodo najbolj krojili svet v prihodnosti je dobro da si pridobijo znanja o tujih kulturah, da postanejo bolj odprti, da se poveča toleranco do drugih..." Anže, 24 let</p> <p>"Jst mislm, da moramo iti v korak s časom, včasih so bile transportne možnosti bolj omejene, nisi mogel iti kamor si hotel. Nisi bil tako izobražen, zdaj ko pa imamo internet in poceni lete in je možnost, da pridejo tujci k nam ali pa da ti kam greš, pa se mi zdi to nujno... pomembno, moramo tudi mi biti odprti, da spoznamo tudi druge kulture. Morda pa bomo delali v državi ki ne bo Slovenija. Se mi zdi uredu da se s tujci spoznavamo. Mogoče se nam odpre še kakšna nova možnost. " Sabina, 25 let</p>
--	---

5. raven: Predlogi za večanje interakcije

	<p>"Bolje bi bilo organizirati neke take diskusijske večere, kjer bi določili neko temo, o kateri bi se morali študenti nato pogovarjat, npr. lahko bi imeli kakšne bolj globalne tematike.na zabavah je prevč hrupno, da bi se kaj konkretnega zmenili. " Mateja, 24 let</p> <p>"Vsa računalniška stroka ima itak vse v angleščini ...dokumentacija, vodiči na internetu, prosojnice... in se je zato včasih lažje v angleščini izražat. Študenti bi lahko sodelovali v okviru faksa, na kakšnih mini projektih, ki bi jih lahko potem predstavljali in uporabljali tudi zunaj Slovenije, če so v angleščini.</p>
--	--

	<p>Smiselno bi bilo interakcijo vzpodbujati v učilnicah, da bi imeli oboji več od izmenjave kar se tiče izobraževanja. " Anže, 24 let</p> <p>"Če bi se študente spodbujalo k temu, da berejo tekste tudi v angleščini, potem bi verjetno bili tudi bolj pripravljeni komunicirati s tujci. " Jana, 22 let</p>
Odgovornost	<p>"Faksi bi se lahko bolj potrudili v tem, ampak pri nas je tako, kar študenti naredijo sami, to obstane, drugače ni nič....Profesorji bi lahko pomagali, imajo pomebno vlogo, ampak nimajo časa niti za stvari, ki so obvezne, kaj šele za to, da bi se posvečali temu (vzpodbujanju interakcije med tujimi in domačimi študenti). ..preveč študentov na enega profesorja je, to se tudi sami profesorji pritožujejo pri nas. " Nika, 22 let</p>

2. Analiza polstrukturiranih globinskih intervjujev s tujimi študenti po tematskih sklopih

Izvedba

Čas	marec, april 2012
Kraj	Ljubljana
Število udeležencev	6
Razmerje moški : ženske	2:4
Starost udeležencev	21-25
Trajanje izvedbe	30-60 min

1. raven: Formalnosti/pridobivanje informacij

Problemi/ovire	<p>"Prejela nisem nobenih podrobnejših informacij. Vse sem morala poiskati sama. Težko je bilo. Ker nisem državljanka EU je bilo potrebno urediti veliko dokumentacije, kar je bilo naporno predvsem zaradi tega, ker na upravni enoti niso govorili angleščine.</p>
----------------	--

	<p>Na vizo sem čakala 8 tednov, čeprav naj bi običajen postopek trajal 4 tedne, nekaj se je zataknilo vmes, in nihče iz uprave me ni kontaktiral, dokler nisem sama prišla tja. Glede neznanja angleščine uslužbencev smo se tudi uradno pritožili, vendar je direktorica upravne enote povedala, da reševanje takšnih težav ni v njeni pristojnosti " Rubini, 23 let, Indija</p> <p>"Na uradu za tujce je vsaj 8 okenc z uslužbenci. Pripravljene sem imel vse potrebne dokumente v slovenščini, ko pa sem prišel tja, nekaj ni bilo ok, nihče mi ni razložil kaj, ker menda nihče ne zna angleščine, rekli so mi le, da naj se vrnem nazaj s Slovencem." Piotr, 25 let, Poljska</p>
--	---

2. raven: **Integriranost**

Ovire na poti večjih občutkov domačnosti	<p>"Težko se je počutiti domačega, ko si na vsakem koraku opomnjen, da si tujec. Slovenija ni multikulturna država, ljudje pogosto strmijo vame,...občutek imam, da me imajo za eksotično deklico, ki se je ponesreči znašla tukaj..." Rubini, 23 let, Indija</p> <p>"Kamorkoli greš, si ponavadi edini tujec, npr. na plesnih vajah profesor ne bo vodil vaj v angleščini le zaradi enega. Tudi če bi jih, je vprašanje, če bi ostali razumeli angleščino." Piotr, 25 let, Poljska</p>
Biti turist	"Toliko je še krajev, ki bi jih rad spoznal in obiskal in mislim, da je to nekaj, kar je vedno prisotno v tebi, ko greš nekam v tujo državo, zato sem ubistvu še vedno na nek način turist." Ben, 22 let, Francija

3. raven: **Omejitve na poti integracije**

Jezikovna prepreka	<p>"Težko je, ker bi rada vedela boljše o zadevah, ki se dogajajo tu. Slovenija je majhna in novice v angleščini so redke, če pa že, pa zelo kratke. Doma kaj ujameš po radiu ali od ljudi na cesti, tukaj pa tega ne morem, ker ne govorim jezika, in zato ne vem, kaj se dogaja, kaj so aktualne zadeve o katerih se ljudje pogovarjajo, itd. V tem smilsu se počutim prikrajšano, oz. čutim, da obstaja neka meja..." Christine, 23 let, Nemčija</p> <p>"Težko se je počutiti domačega, ko vsi okoli tebe govorijo slovensko kljub temu, da si tam. V mojem laboratoriju imajo redne sestanke, teh sem se nehala udeleževati, saj vedno govorijo le slovensko. Gre za 'mindset' ljudi, menim, da ljudje tu niso navajeni tujcev.." Rubini, 23 let, Indija</p>
Vključevanje v izvenkurikularne aktivnosti	<p>"Bila sem že na srečanju članov pohodniškega društva, ampak sem se tam počutila neprijetno. Že tako ali tako so takšne situacije lahko neprijetne, ker si nov, ker pa ne govoriš slovensko imaš občutek, da jih siliš, da ostali govorijo angleško, in ker se večinoma poznajo že od prej, mislim da bi se bilo težko priključiti, četudi bi bila domačinka, če pa si tujec pa je verjetno še težje.." Christine, 23 let, Nemčija</p>

4. raven: Stiki s slovenskimi študenti

Stiki v akademskem okolju	<p>"V razredu sem skupaj z Erasmus študenti, med učenci je tudi nekaj Slovencev. Malce je smešno, saj se ljudje ne miksajo, ampak za to niso 'krivi' le Slovenci, odgovornost za to je tudi na strani erasmus študentov, ki se zmeram družijo v skupinicah z drugimi Erasmus študenti.</p> <p>Smešno je bilo, ko je eden od profesorjev rekel na prvi uri: 'Vsi erasmus študenti dvignite roke'... in nato... 'Vsi slovenski študenti naredite isto', in bilo je videti prav mejo, ki se je vzpostavila po sredini razreda,..."</p>
---------------------------	---

	<p>Ben, 21 let, Francija</p> <p>"Imeli smo profesorja, ki nam je rekel, 'ta semester boste delali trdo in morali boste sodelovati, če boste želeli uspešno opraviti predmet.' Nismo bili primorani se pomešati s Slovenci, ampak smo sami ugotovili, da je bolje za nas, če se ..In moram reč, da je bil to eden najbolj zanimivih predmetov, ki sem jih imel..Ogromno sem se naučil, ne le od profesorja, ampak tudi od mojih sošolcev..." Ben, 21 let, Francija</p>
<p>Vzpostavljane in vzdrževanje stikov tujih študentov z domačini</p>	<p>"Ljudje (Slovenci) ne pridejo sami od sebe, ampak če se ti približaš njim, te sprejmejo zelo lepo. Prideš do njih, jih povprašaš kako so, poveš, da si iz Nemčije, in oni odvrnejo: 'O kul, gremo skupaj na kavo?' Začetni kontakt ni težek, težje je potem te stike vzdrževati." Christine, 23 let, Nemčija</p> <p>"Večina jih je v 3. ali 4. letniku, kar pomeni, da že imajo svoje prijatelje, mislim, da bi bilo podobno tudi pri nas, imaš svoj krog ljudi in si zadovoljen, zato ne iščeš novih poznanstev." Toan, 24 let, Finska</p> <p>"Saj se pogovarjaš z njimi (slovenski študenti, sodelavci v laboratoriju), ampak potem nekako ne obdržiš stikov, saj imajo svoj ritem, družine, obveznosti. Po delu odhitijo domov, ni pravega interesa za druženje. " Rubini, 22 let, Indija</p> <p>"Erasmus študentje morda nimajo istih zadolžitev kot domači študentje, ki poleg študija večinoma opravljajo še študentsko delo. Na izmenjavi mi je bilo najboljše prav sedaj, na koncu, ko se je končalo izpitno obdobje in so bili vsi veliko bolj sproščeni. V tem času sem bolje spoznala in se povezala z nekaj ljudmi, s katerimi se tekom prvega semestra nisem veliko družila, saj jih nikoli ni bilo naokoli, ker so bili zaposleni..Spraševali so me, če bi šli skupaj ven in bil je prijeten občutek... To mi je dalo občutek pripadnosti.." Christine, 23 let, Nemčija</p>
<p>Medkulturne kompetence</p>	<p>"V današnjem svetu si ne moremo privoščiti, da ne bi bilo kulturno ozaveščeni, ne bi se smeli zapirati, razvoj gre v drugo smer, sploh v takšni majhni državi kot je Slovenija bi to moralo biti del izobraževalnega</p>

	<p>procesa." Rubini, 23 let, Indija</p> <p>"Imeli smo profesorja, ki nam je rekel, 'ta semester boste delali trdo in morali boste sodelovati, če boste želeli uspešno opraviti predmet.' Nismo bili primorani se pomešati s Slovenci, ampak smo sami ugotovili, da je bolje za nas, če se... In moram reč, da je bil to eden najbolj zanimivih predmetov, ki sem jih imel... Ogromno sem se naučil, ne le od profesorja, ampak tudi od mojih sošolcev..." (Ben, 21 let, Francija</p>
--	--

5. raven: **Poti do večjega občutka domačnosti**

<p>Povezovanje s Slovenci</p>	<p>"Vsi moji sostanovalci so Slovenci, takoj so me vključili v svoj socialni krog, tako sem spoznal vse več in več novih ljudi." Jamie, 21 let, Škotska</p> <p>"Zelo sem jima bila hvaležna (sošolcema), ker sta me povabila domov, v Izolo, čeprav sta me svarila, da bo dolgočasno, sem se jima vseeno z veseljem pridružila, saj se mi je zdela odlična priložnost, da vidim vsakodnevni način življenja, njihove domove. Zaradi tega se ne počutim bolj integrirane, imam pa boljši vpogled v tukajšnje 'normalno' življenje." Christine, 23 let, Nemčija</p>
<p>Izkušnje iz akademskega okolja</p>	<p>"Mislim, da se nekateri profesorji kar precej trudijo, da bi nas spravili skupaj, da bi vzpodbudili interakcijo, če ne drugega, vztrajajo, da govorimo angleško. Na drugi strani pa so tudi profesorji, ki pravijo..'Ok, kar dajte se v skupine kot ponavadi, Slovenci posebej, in Erasmus študenti posebej, Slovenci oddajte svoje naloge v slovenščini, vi, Erasmus študentje pa vsaj pridite k uram'...res je odvisno od profesorjev, od njihovih pričakovanj'" Ben, 21 let, Francija</p>